002574

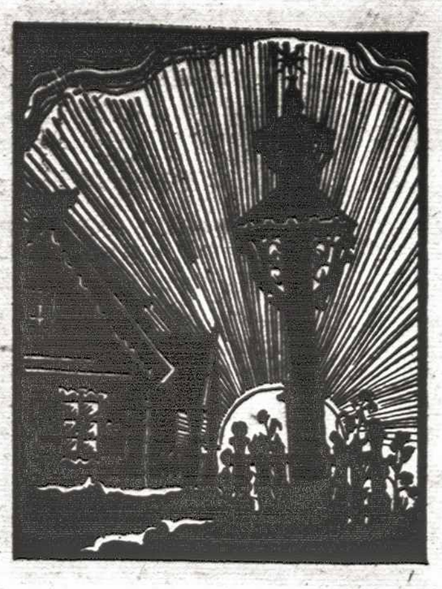

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 9 (10) TORONTO, Ontario, 1950 m. KOVO mėn. 2 d. Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian R. C. Society of Canada.
Authorized as Second Class Mail Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada

Dvasios Karžygis

Tėvų žemės žiburys, laisvės sutemose

Švento Kazimiero gyvenimas (1458 - 1484) ir beatifikacija (1521) sutampa su dideliais, perversmingais įvykiais Europoje ir Azijoje. 1453 metais žlunga nuo turkų smūgio tūkstantmetinė Bizantijos imperija. Šis įvykis iššaukė Rytų Europos jėgų persigrupavimą, labai palietusį ir Lietuvą.

27 metams praėjus nuo Konstantinopolio žlugimo, Maskva nusikrato totorių jungo (1480), perima Bizantijos valstybinius herbus, pasiskelbia tiesiogine ne tik politinės, bet ir religinės Bizantijos garbės įpėdine — "Trečiąja Roma", trečiuoju pasaulio centru, paskutiniu ir vieninteliu, kuriam esą, būsią lemta tapti visos krikščionijos centru. Taip pamažu ji pradeda vykdyti savo imperialistinę politiką Lietuvos, Rytų Europos ir Azijos atžvilgiu.

Nemažesnis perversmas vyko ir Vakaruose, kurie tuo metu stovėjo jau dviejų epochų — Viduramžio ir Renesanso — sąvartoje. Humanizmo banga jau buvo užliejusi visą Vakarų Europą, pasiekdama ir Nemuno šalį. Iš šaknų keitėsi ne tik gamtinės visatos, bet ir žmogaus ir Dievo valzdas, nes humanizmas buvo tarsi tik įvadas į gaivalingą protestantizmo sąjūdį, iššaukusį šimtametes idėjines kovas nepralenkusias ir Baltijos apsiniaukusio horizonto.

Į šitokį štai drumstą ir neramų, audringą epochos foną yra įpinta mūsų tautos dvasios karžygio — Šv. Kazimiero nuostabi, romi, darni, giedri, iškilni asmenybė ir buitis. Atrodo tarsi šio Šventojo, stovinčio ant dviejų didelių epochų slenksčio paskirtis ir būtų buvusi tapti gyvu tėvų žemės žiburiu, užėjus Lietuvos laisvės sutemoms; tapti savo tautiečiams šviesiu kelrodžiu, jungiančiu savyje praeitį ir ateitį,

suderinančiu, iš vienos pusės, visa tai, ką mums davė žilu tautos praeitis ir kas savo prigimtimi yra lietuviška, individualu, tautiška, iš antros pusės, visa tai, ką mums davė ar gali duoti Europa bei krikščionybė ir kas savo prigimtimi bei esme yra universalu, visuotina, visažmogiška.

Šv. Kazimiero asmenybė, būdama pirmas toks ryškus tautiškumo ir europeiško universalumo, lietuviškumo ir katalikiškumo suderinimas, užsitarnauja ypatingo dėmesio, nes šių dviejų pagrindinių gyvenimo paradų — individualumo ir universalumo, tautiškumo ir katalikiškumo — suderinime ir slypi tikras, vienintelis kelias į pilnutinį žmoniškumą ne tik pavieniam žmogui, bet ir kiekvienai tautai ir žmonijai.

Amžių Balses, pranašaujantis Laisvės Rytmetį.

Šv. Kazimieras buvo karaliaus bei didž. kunigaikščio ir Elžbietos Habsburgaitės tretysis sūnus gausioj, trylikos vaikų šeimoj. Iš jų išaugo šešei šaunūs sūnūs ir penkios dukros. Net keturi Šv. Kazimiero broliai sėdėjo sostuose: Lietuvoj, Lenkijoj, Čekijoj, Vengrijoj, o penktas iškilo net ligi kardinolo garbės. Keturios seserys ištekėjo už vokiečių kunigaikščių. Šv. Kazimiero tėvas taip pat Kazimieras buvo sūnus Jogailos ir jo ketvirtosios žmonos, Vytauto išpirštos lietuvaitės, Sofijos Alšėniškės. Jogailos vaikaičiai, Šv. Kazimiero broliai, jau garsino Gediminaičių vardą Europoje, sugebėdami konkuruoti dėl sostų net su pačia garsiausia ano meto dinastija — Habsburgais. Šv. Kazimiero giminės kamienas bei šaknis grynai lietuviška. Abu seneliai lietuviai. Atrodo, kad pagrindinius savo būdo bruožus — lietuvišką santūrumą, nuosaikumą, taikingumą, gilų vidinį susidūmojimą, nuostabų įsijautimą į daiktus, įvykius ir žmones, į didžiuosius žmogaus buities klausimus, Šventasis bus paveldėjęs iš savo tėvo. Pastebėtina, kad ir pats vardas — tikrai simboliškas: "Kazimieras" reiškia "taikos nešėją".

Garsus ano meto lenkų istorikas Jonas Dlugošius ir humanistas Pilypas Calimachas Buonacuorsi suteikė jaunam Kazimierui retą išauklėjimą. Puošni, ištaiginga Vavelio pilis Krokuvoje, gausiai lankoma garsių Europos svečių, pilna klegesio, skambesio, juoko, spindesio, rodos, turėjo suvilioti jaunojo karalaičio širdį, uždegti ją žemiškais geismais, svajonėmis ir ilgesiais, juo labiau, kad karaliaus sostas, karūna, sužieduotuvės, karališkos vedybos — visa stovėjo prieš akis. Tik jau, rodos, didesnių pagundų ir kliūčių siekti šventumui ir negali būti, bet karalaitis karžygiškai laimi kovą pirmiausia su savim pačiu, o paskui su daiktų ir žmonių aplinka, tapdamas tikruoju pasaulio Pergalėtoju.

Nenuostabu, kad šis dvasios karžygis pradeda įaugti į mūsų tautos buitį nuo pat savo atvykimo į Vilnių (1479), giliai pamildamas tėvų šalį, ir kodėl, iš antros pusės, tauta taip pamėgsta savo Šventąjį: jame prasimuša ir amžiams suspindi patys ryškiausi lietuviškumo bruožai bei savybės.

Visas jo gyvenimas atrodo ne kas kita kaip didelė meilė, didelis, nuolatinis širdies rūpestis, pasigailėjimas, didelė sąjauta visam, kas tik pasaulyje kenčia ir kur tik esama kančios — ar tai būtų žemėj ar dangui. Jį todėl iki širdies gelmių jaudina visos kenčiančios kūrinijos, ir ypač kenčiančio Dievo, Kristaus, ir Sopulingosios Dievo Motinos vaizdas, įžiebdamas jo sieloje skausmingą maldos ekstazę.

Štai kodėl Kazimieras savo šventumu skaidriausiai įkūnija ir išreiškia lietuviškumą, t.y. lietuviškumą iki krikščioniško visuotinumo išgilintą, praplėstą, išturtintą, išaukštintą. Štai kodėl jis taip giliai įaugo į lietuvių tautos širdį, kūrybinę jos vaizduotę, į visą liaudies meną. Kartu su rymančiais kryžiais, kartu su Rūpintojėliais Lietuvos pakelėse, kryžkelėse, sodybose, jis budi, globoja ir saugo mylimą tėvų šalį, o mūsų tautos atmintyje, padavimuose, pasakose, legendose jis yra gyvas kaip jaunas, dieviškom dorybėm pasipuošęs Karžygis — Vytis ir Lietuvos laisvės Pranašas, jau prieš 300 metų (1655) perspėjęs Maskvos Levijataną kad liautųsi spaudęs ir skriaudęs kuklią, kenčiančią Lietuvą, nes ateis laikas ir... —— ištiksiąs Rusiją toks didelis prispaudmias, jog nebūsią išsigelbėjimo net ir už Volgos ir Uralo...

Antanas Ramūnas.

Ž. ŪKIŲ KAINOS KRITO

Statistikos Biuras praneša, kad 1949 m. ž. ūkių kainos pirmą kartą po 10 metų kiek nukrito. Tačiau, nežiūrint to, kainos tebėra dar labai aukštos, maždaug 2,5 karto aukštesnės, kaip 1935-39 m. Kainos nukrito apie 1,3%, palyginti su 1948 metų kainomis. Tai, žinoma, įvyko ryšium su atatinkamų žemės ūkio gaminių kainų svyravimu.

Daugiausia ž. ūkių kainos nukrito Prince Edwardo saloje ir New Brunswicke, pirmojoje net 34%, o antrojoje 30%.

Atskirais mėnesiais paėmus, 1949 metais pirmajame pusmetyje ž. ūkių kainos buvo aukštesnės, kaip antrajame.

BEDARBIŲ SKAIČIUS VĖL PAAUGO

Oficialiu Darbo Ministerijos pranešimu, bedarbių skaičius vasario 17 dienai visai Kanadai pasiekė 375.600 žmonių arba 7,4% dirbančiųjų. Didžiausias bedarbių procentas yra Pacifiko rajone. Ten bedarbių yra 68.700, kas sudaro 15,8%. Quebeco provincijoje bedarbių yra 109,300 asm., kas sudaro 7,8 proc. Mažiausias bedarbių procentas yra Ontario provincijoje — 5,3% arba 89.800 asmenų. Žymesniuose Ontario provincijos miestuose bedarbių yra: Hamiltone — 8.023, Londone — 2.340; Ottawoje — 4.991; St. Catharines — 2.465; Sudbury — 1.910; Toronte — 21.493.

Šv. Kazimieras (Šv. K. A. Aidų foto)

Savaitės apžvalga

JAV ir visi laisvieji kraštai turi būti pasiruošę panaudoti jėgą prieš komunizmo užpuolimą — kalbėjo Trumanas.

Atidarydamas naują paminklą pirmutiniam JAV prezidentui Jurgiui Vašingtonui, Trumanas vėl pasakė griežtą politinę kalbą, nukreiptą prieš raudonojo rusų imperializmo gresmę. Trumanas prisiminė žiaurų naują karą, kurį gresia sukelti nepažabotas beribis rusų bolševikiškas imperializmas. Betkokie susitarimai kontroliuoti atominių ginklų gamybą esą liktų tik popieryje, nesaistydami rusų. Laikas jau įtikinęs, — baigė Trumanas, kad "Komunizmas — tai ginkluoto imperializmo instrumentas, siekiąs išplėsti savo įtaką jėga". "New York Times" reporteris A. Knock kita proga išgavo prezidento Trumano ilgesnių komentarų apie JAV ir Sovietų Sąjungos santykių pablogėjimą nuo praeito karo pabaigos. JA Valstybių politikai, kaip ir prez. Rooseveltas, ilgą laiką tikėję, kad būsią galėsą susitarti su rusais, parodant gerą valią ir juos įtikinant, kad JAV iš pačios Rusijos nieko nesikesinančios pasisavinti. Tik vėliau, kada rusai pradėję nesiskaityti su visais susitarimais ir atvirai reikšti savo pretenzijas, JAV politikai persiorientavę ir išvydę, kad buvę rusų mulkinami. Kaip rusai sulaužę visus pasitarimus, Trumanas nurodė konkrečių pavyzdžių. Iš 40 svarbesnių susitarimų rusai įvykdę vos vieną vienintelį, būtent, tiksliai pagal Jaltos susitarimą išstoję į karą prieš Japoniją, nes čia pamatę sau begalės naudos, o vargo nedaug.

Gen. Carl Spaatz "Newsweek' žurnale aiškiai kalbančiais faktais išveda, kad rusų gresmė JAV egzistencijai esanti visai nebetolima. Naują karą rusai pradėsią, kai tik būsią pilnai pasiruošę, o jiems dar tereikią sustiprinti aviaciją, povandeninių laivų statybą ir atominių bombų gamybą. Kitose srityse rusai jau pralenkę JAV. Gen. Spaatz įsitikinimu, laisvasis pasaulis dar galįs ramiai kvėpuoti nedaugiau kaip 2-3 metus. To laiko rusams pilnai pakaksią galutiniam pastruošimui.

'Pravda' vėl maloniai kviečia JAV į naujus pasitarimus su Sovietų Sąjunga.

60 dienų Kremliuje truko derybos tarp Stalino ir Mao-Tse-Tungo. Galop susitarta 30 metų tarpusavės pagalbos sutartį pasirašyti. Apie sutartį "TŽ" jau buvo rašyta. Detalės tebėra nežinomos. Rusai, atrodo, patenkinti. Komentuodama pasirašytą sutartį "Pravda" akcentuoja, kad dabar "tarptautiniai santykiai pereina į naują kazę". O norėdama pasaulio dėmesį nukreipti nuo Kinijos, užliūliuoti vakariečius apsnūdime, sovietinis oficiozas čiulba: "Sovietų Sąjungos ir JAV nesutarimų taikus išsprendimas ne tik visuomet galimas, bet ir būtinas bendros taikos labui".

Ir asilai spardo liūtą

Pirmą kartą rusų satelitiškos valstybės teismas Budapešte teisė, kaip "šnipus", JAV pilietį — Tarptautinės Telef. ir Telegr. Bendrovės viceprezidentą R. Vogeler ir D. Britanijos pilietį — Sanders — jo pavaduotoją, o taip pat visus jų bendradarbius. Kaip ankstesnėse sovietiniuose teismuose visi, lygiai ir Vogelis ir Sanders, išdrožė prisipažinimo litanijas, apgailestavo savo "špionažo" veiksmus ir tik prašė švelnesnių bausmių. Vogeler dėstė savo prisipažinimą kaip automatas, net neklausydamas teisėjo pertraukimų. Vogeler nuteistas 15 metų, o Sanders — 13 metų kalėti. Po teismo Vengrijos vyriausybė pareikalavo iš JAV ir D. Britanijos vyriausybių, kad jos sumažintų savo konsulatų personalą Budapešte, nes konsulatai paremią asmenis, kurie dirbą darbą, nukreiptą prieš dabartinį režimą.

Atrodo, kad visa tai gali baigtis panašiu diplomatinių santykių nutraukimu, kuris įvyko tarp JAV ir Bulgarijos. Bulgarijos vyriausybei po JAV griežto protesto atsisakius atšaukti rengiamo sąmokslo kaltinimus prieš JAV ministerį Sofijoje, D. R. Heath, JAV visiškai nutraukė diplomatinius santykius su Bulgarija, ir visas JA Valstybių diplomatinis personalas jau išvyko iš Sofijos. Ministeris Heath karčiais žodžiais pasisakė, kad Bulgarija paželdžianti viso civilizuoto pasaulio pripažįstamas diplomatų teises.

Anglijos Darbiečiai vos besilaiko

Jau kelinta savaitė, kaip pasaulio dėmesio centre šalia Kinijos įvykių stovi Anglų parlamento rinkimai. Šį kartą rinkimus ypač suaktualino tai, kad dvi didžiosios Anglų partijos — konservatoriai ir darbiečiai — jautėsi turį beveik lygias galimybes laimėti. Ir tai jautė ne tik partiečiai, bet ir šalia partijų stovį žmonės.

Darbo partija valdė Angliją penkeris metus — buvo išrinkta į valdžią 1945 metų vasarą, tuoj karui pasibaigus. Vadovaudama kraštą sunkiu pokario krizių laikotarpiu, ši partija yra atlikusi daug žygių, kurie visam laikui atsilieps Britų Imperijos gyvenime ir kurių naudą ar žalą galės nustatyti tik ateities istorikas. Darbo partijos valdžia davė nepriklausomybę visai eilei labai turtingų kolonijų — Indijai, Pakistanui, Ceylonui, Burmai. Vykdydama savo socialistinę programą, Darbo partija nacionalizavo eilę stambiausios pramonės įmonių. Ji rūpinosi pakelti krašto pramonę ir ryžtingai kariavo už tinkamą svaro ir dolerio santykį. Bet ji labai padidino pajamų mokesčiais, tebelaikė kainų kontrolę ir korteles.

Konservatoriai, su Churchilliu priešaky, visą tą laiką buvo opozicijojej. Bet juos dengia buvusių geresnių laikų prisiminimai, o be to, nepamirštama paties Churchillio kaip karo didvyrio garbė.

Priešrinkiminėje kovoje išgvildenusios visus vidaus politikos reikalus, abi šalys paskutinėmis dienomis paleido "sunkiąją artileriją", t.y. nukrypo į užsienio politiką. Churchillis paskutinėmis dienomis pareiškė, kad, jei laimėtų, organizuotų naują Stalino - Trumano susitikimą atomo kontrolei aptarti. O Attlee pareiškė, kad jis eisiąs su JAV, ir jeigu jau ir kalbėsiąs su rusais, tai ne vien tik apie atomo kontrolę...

Šitokia įtempta kova atvedė prie rinkimų urnų labai didelį balsuotojų procentą — net 84%.

Nors balsavimo daviniai nėra dar visai galutiniai, nes keliose apylinkėse dar balsavimas nepasibaigė (Anglijoje rinkimams skiriama net 18 dienų), tačiau iš nesuskaičiuotų balsų gali būti tik labai nedideli pasikeitimai, nebekeičią dabartinės padėties. O ta padėtis yra tokia: Darbiečiai — 315 atstovų, Konservatoriai — 295, Liberalai — 8, Nepriklausomieji liberalai — 1, airiai nacionalistai — 2. Šias eilutes rašant dar yra 5 nepaaiškėję.

Šitokiais rinkimų daviniais faktiškai niekas nėra patenkintas. Darbiečiai laimėjo, bet jų persvara tokia nedidelė, vos kelių balsų, kad jie negalės parlamente sudaryti tikros daugumos. Pastoviai daugumai sudaryti jiems trūksta apie 40 balsų. Be to, Darbiečių nuotaiką labai sugadino ir tai, kad Attlee neteko iš savo kabineto net 7 ministerių. Mat, pagal Britų tradiciją, ministeriais gali būti tik parlamento ir Aukštųjų Rūmų nariai, o šiuo atveju 7 ministeriai nebebuvo išrinkti. Nerodo didelio džiaugsmo ir Churchillis. Susirinkusiai jo pasitikti didelei simpatikų miniai, jis nieko nepasakė.

Kas gi toliau? Partijos tariasi. Geriausia išeitis būtų dviejų didžiųjų partijų koalicija. Tačiau tai vargu begalima, nes abu partneriai yra pareiškę, kad į koalicinę vyriausybę eitų tik karo metu. Tokių faktų akyvaizdoje, yra net kalbama, kad Attlee galįs prašyti Karaliaus paskirti naujus rinkimus. Bet tam taip pat yra viena stambi kliūtis. Britų biudžetiniai metai baigiasi balandžio 1 dieną. Naujų rinkimų paskelbimas sutrukdytų naujų biudžetinių metų pradžią, o tai atsilieptų visam kraštui.

Darbiečių partijos vadovybė po savo pirmojo posėdžio paskelbė, kad naują vyriausybę vėl sudarys Attlee. Konservatorių taryba ir liberalai pirmo posėdžio susirenka vasario 28 d.

Reikia pastebėti, kad darbiečių naujajai vyriausybei bus tikrai sunku, nes ir jie patys nėra vieningi —yra dar vad. kairysis sparnas. Konservatoriai beabejo stengsis kliudyti, nes rinkimų duomenys rodo, kad darbiečiai, nors ir jau turi daugumą (viso atstovų yra 625), tačiau nėra gavę nė pusės balsų. Iš ligi šiol suskaitytų balsų darbiečiai yra gavę 13.224.000, o visos kitos partijos, kurios stovi prieš nacionalizaciją — 15.028.000 balsų. Šito fakto akyvaizdoje Anglų spauda jau pranašauja, kad pirmasis aštrus susikirtimas ir pasitikėjimo vyriausybei klausimas iškils sudarant nacionalizuotos geležies ir plieno korporacijos valdomuosius organus. Taip pat didelio pavojaus vyriausybei laukiama kovo mėn. sprendžiant finansines priemones ir tuojau po Velykų priimant biudžetą.

Teviškes žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis kolektyvas

Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuviu Kataliku Kulturos Draugija

Published by Lithuanian R.C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje $3, JAV — $3 amerikoniški, Australijoje, Pietu Amerikoje ir kitur — $4 amerikoniški, pusei metu — Kanadoje $2, visur kitur $2,50. Atskiras nr. 10 ct.

Adresa pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Tel. AD 4265

Ne viskas ir kitur gera

Lietuva, tyrą tautų kraustymosi pereinamojt stovykla. Neprašytos tautos ateina, atkanda dantis ir išsinešdina nesugrumuloję lietuvio.

Paprastas Lietuvos ūkininkas. Bet jis yra didelis politikas ir savarankus darbe. Jis tvirčiausiai laiko savo papročius ir sunkiausiai priima svetimybes, nors kartais jos ir naudingos. O tat, ką jis pripažįsta — laiko sava ir jau nelengvai išsižadės. Vienumos jis niekad nemėgsta. Damisi spauda ir netingi pasiginčyti. Visus patobulinimus žemės ūkyje labai greit įgyvendins ir ieško naujų. Jo prisirišimas prie žemės toks didelis, kad geriau mirs, negu paliks.

Išgarsintoje Hitlerio gimtinėje Austrijoje, prie pat Salzburgo 1945 metais rugius piovė piautuvais — vyrai ir moterys kartu. Alpių papėdėse ūkininkas vaikščiojo: — O kam man laikaščiai, tegu juos skaito klebonas su "biurgermeisteriu". Vokietijoje ūkininko tarnai gulėjo tvartuose arba virš jų. O ar buvo tai Lietuvoje? Arba vakarų pajūrio Vokietijoje šeimininkas valgio metu, sėdėdamas tarpe šeimos ir samdinių, įrodymui savo valdžios, pasijaučia taip lyg būdamas tvarte. Tai vis aukštoji "kultūra", kurios mes nematėme anksčiau. Dabar persikelk į salas esančias už 40 km nuo vakarų Vokietijos. Ten tavęs nepriims į kambarį, stovėsi kaip šuo už durų, nors ir būtum svarbiu reikalu. Ten madoje arklas, apšepęs, barzdotas, skudurais prisidengęs "ūkininkas" dažnai sutinkamas. O apie kitus kraštus nė neužsimink. Jis jokio supratimo neturi. O mūsų ūkininkui ar nebuvo žinomi pasaulio kraštai, miestai ir net jų valdovai. Kokio aukščio ten primityvumas — pasiklausk ten gyvenančių lietuvių. O ką mes girdėjome apie tuos "žydinčius" kraštus? Ir kaip mes sava vaidinimuose, knygose ir laikraščiuose vaizduojame ūkininkus? Dabartį mes dažnai sumaišome su baudžiavos laikais, ir tik tam, kad patys pasijuoktume iš savo naivumo ir kitus juokintume save žemindami.

Darbininkas. Visame pasaulyje sprendžiamas jo klausimas ir niekur dar neišspręstas užtenkamai. Lietuvoje darbininkas pragyveno. Labai šviesios ateities sukurti negalėjo: nebuvo užtenkamai atkreiptas dėmesys į jį. Badauti neteko, kas čia labai normalus reiškinys. Kai kas pamanys kitaip, bet jeigu pamatai besikaitinantį saulėje darbininką ir ant jo pado užrašas: — 7 litais, tai visai užtenkama ir suprantama, kad jis nealkanas ir nekelk, jeigu nemanai mokėti po septynis į dieną. Vokietijoje darbininko klausimas buvo geriausiai išspręstas. O vis dėlto Lietuvos moksleivių skaičius buvo 20% didesnis negu Vokietijoje (procentaliai).

Tai įrodo, jog švietimas Lietuvoje buvo lengviau prieinamas tiek ūkininkui, tiek darbininkui, palyginus su kitais kaimyniniais kraštais. Darbininko išsilavinimas taip pat yra ir buvo aukštesnio laipsnio. Štai mūsų ankstyvesnieji emigrantai. Jie pradėjo gyvenimą tarp svetimųjų. Nelaukiami ir neapkenčiami. Nei kalbos, nei pinigų. Alkanas. Darbo nėr. Visgi jis nežuvo. Šiandie jie turi namus, fabrikėlį, ūkį ar krautuvę. Paimkim anglus, kurie turėjo puikias sąlygas, kaip kalba, pažintys, parama, bet ir šiandien dauguma neturi nuosavų namų, net ir didesnių atsargų bankuose. Lietuvis darbininkas moka ne vieną darbą: jis nuostabiai greitai išmoksta kitą, jei tai reikalinga, kas sukelia dažnai pavydą mūsų kaimynams ir išauga visai nepagrįsta neapykanta. Mums trūksta drąsos ir landumo. Drąsos kovoje mums užtenka, bet ten, kur reikia akiplėšiškos drąsos, mums neįgimtos — neparodome. Nepamirškime, kad čia kraštas dvasinėmis gėrybėmis nematuojamas ir mūsų kuklumas visai nereikalingas.

Studentija. Apie tuos kalbėti tenka labai mažai. Jų išsilavinimas ir mokslo lygis yra kur kas didesnis, negu didžiųjų valstybiųų studentijos. Svetur įgytus daktaratus Lietuvos universitetai niekada pripažindavo. Mūsų universitetai reikalaudavo daug daugiau iš studento. Neveltui studentija yra mūsų atgimimas, naujų idėjų skelbėjas ir karščiausias kovotojas dėl geresnės ateities.

Viena mūsų tautai būdinga, kartu žalinga, tai mūsų kuklumas. Kada visas pasaulis meluoja, kur tematyti tik veidmainystė, suktumas, biznis — mes rodome širdis ir ieškome tiesos ten, kur jai nėra vietos nė už centą. Nesakau, kad mes turime meluoti, bet neprivalome tylėti. Jei mes negalime didžiuotis savo sunkiąja pramone, fabrikais, tai puikiausiai už mus kalba mūsų ūkio gaminiai, kaip Pienocentro, Maisto. Mūsų sviestas, kiaušiniai, bekonai ar nevyravo Anglijos kraštuose ir Palestinoje? Tai buvo atsiekta tik per tą porą dešimčių laisvo gyvenimo metų. Tas parodo mūsų tautos sugebėjimą greit pasivyti ir pralenkti kaimynus. Daugelyje šakų mes stovėjome aukščiau, o kad dar dešimtmetis, — būtume pralenkę visur. Bet ar daug kraštų žino apie mūsų kraštą ir jo atsiektus laimėjimus? Ne. Mes tylėjome ir niekas už mus nekalbėjo. Klauso, neklauso, bet kalbėk — vistiek porą sakinių prisimins.

Pasidairius tarp lietuviškai kalbančių taip pat darosi graudu. Tikrąjį perlą mes keičiame į šniokščiančio, putoto šalančio vandens gabalą. Seniausia iš gyvųjų kalbų ir kitos jai panašios nėra. Jei šiandien didieji pasaulio mokslininkai mažai žino apie mūsų kalbą, tai kalti mes patys.

Mūsų dainos. O ar daug žino, jog pas mus daugiau dainuojama, negu Italijoje. Jog paprastas kaimietis moka virš 200 dainų. Koks jų įvairumas. Vestuvėms, krikštynoms, sutikimui, išlydėjimui, karui, meilei, prie darbo ir kur tik nepasuksi, ten lietuvis, daina ir žirgai. Ar blogesnis mūsų smėlis paežeriuose ir pajūryje?

Ar mūsų krašte saulė šaltesnė? Nei "Kultūros" nešėjai iš vakarųų stebėjosi mūsų ežerais, baltuoju švaručiu smėliu, dainom, paukščių giesmėmis, tuo nepaprastu gamtos ramumu ir nuostabia vakaro harmonija, kurią pajaučia svetimšalis mūsų gimtinėje. Teatrai, operos, mūsų papročiai. Kur rasi jų tiek daug ir taip įdomiai įvairių? Ir tai svetur nežino. Taip — jau pradedame rodytis, bet kaip pavasarį sniego nugulėti rugiai — keliamės. Kaip gi čia su naginėm išeisi šokti — pasijuoks, nekultūringa. O kaip gi škotai atrodo šiame amžiuje su arklio uodegom ir sijonais net kariuomenėje. Ir kodėl jie nesidrovi tuo? Jie didžiuojasi, mes snaudžiame. Kada mūsų šokiai, mūsų dainos pažemino ir nedomino kitų? Savo kultūra tikrai mes galime didžiuotis prieš visą pasaulį, nes tokią aukštą vargu ar berasi kur. Geniali tauta. Ji maža, bet ten gimsta pasauliniai boksininkai, solistai, gražuolės, muzikai, menininkai, karo vadai ir kt. Neišpasakosi to viso gėrio, kas yra mūsų krašte ir ką mes turime.

Visi mes esame vadai. Džiugu tai. Amžius tauta vergavo tačiau ir šiandien gyva, išlaikiusi visus didžiuosius savo pažymius. Bet ir liūdna, kad mes pavieniui vadovaujamės ir nepripažįstame autoritetų. O tai daro didelę kliūtį mūsų bendram darbui ir žalinga čia tremtyje. Mums reikia daug daugiau vienybės. Kad tai įvyktų būtų gerai, kad svetimoji spauda mus stipriai pultų ir žemintų, kad Stalino kūjis smogtų mus per pakaušius, bet nekabotų virš, kad visus slėgtų viena letena, tada mes pakiltume visi bendrai kovai be jokių priekaištų ir šių menkų rietenų, kurioms skiriame labai daug laiko. Tada tik paaiškėtų, kad mes esame dideli.

Nelaukime, kad kas mus spaustų. Patys jukimės kovai dėl egzistavimo. Visi juk to siekia. ieni jėga, kiti pinigais, treti apgavystėmis, bet siekia. Mes neturime daug pinigų, bet turime atsinešę daug kultūringo ir gražaus, dominančio kitus, iš mūsų krašto. Nebijokime pasirodyti, pasakoti jiems, nors ir nevisada supras: jie moka tik vieną kalbą, težino vieną karalių. Parodykime, kad daugiau yra tokių ir nepaprastesnių. Čia juk laisvas kraštas, kaip DP vergaujančiame pasaulyje, tai ko mums laukti?

Jon. Greičiūnas.

Lietuvos Raudon. Kryžius

BUVUSIEMS TREMTINIAMS VOKIETIJOJE

Kiekvienais metais Vasario 16 klysta mūsų mintys ir mūsų širdys Tėvynės šalin, kiekvienais metais mes regim Trijų Kryžių kalnelius, girdim berželių raudą, kurie kartu išgyvena mūsų visų skausmą. Visuos pasaulio kampuos, svetimuos namuos prisiglaudę, visi vienodai jaučiam didįjį tautos sielvartą.

Niekuo nenutildysim tėviškės ilgesį, niekur nerasim paguodos. Vienišas pakelėj Rūpintojėlis su mūsų motinom tyliai, tyliai kalba maldą antrąjam mūsų tautos prisikėlimui. Esame vieni palikti savo rūpesčiuose, vieniši jaučiamės kovoj už savo teises. Pasaulis užsiėmęs savom problemom, mūsų skriaudą paliko bendriems ateities sprendimams. Toj mūsų tragedijoj, mes turim išlikti nepalūžę, kantrumu ištverme pakelti tremties ir emigracinio gyvenimo nešamus vargus ir neviltį. Tyliai minėdami žuvusiųjų kovotojų vardus, tesėkim jų mums paliktus darbus įveikti, pradėtą kovą tęsti.

— o —

Daugely Vokietijos vietų guli nemažas skaičius mūsų tautiečių, palūžusių kovoj, fiziniai nuvargę tremties kelyje... Tylūs jie savoj nelaimėj, dar tylesni savam skunde. Jie laukia kada vėl galės grįžti į savųjų tarpą, į darbo ir kovos draugų gretas. Juos remdami ir rūpindamiesi jų likimu, mes jungsimės visi vieningai į vieną tikslą, vienon bendruomenėn, turinčiai vieną rūpestį ir vieną tą patį džiaugsmą. Dar silpnos žmogaus jėgos įveikti gamtos jėgas, permenki preparatai nugalėjimui įsikamuojančių ligų. Tačiau, dažnas atveju, nuleidžiama rankas, norėjusias išgelbėti savo artimą iš mirties glėbio, nes labai dažnai toji pagalba ateina pervėlai.

— o —

To viso akyvaizdoje Lietuvos Raudonasis Kryžius, jau 5 metai tremty besirūpinąs ir besisielojąs vargan patekusių tautiečių likimu, ryžosi kreiptis į Jus, buvusius kartu DP dienose ir jau pradedančius naują gyvenimą Kanados kontinente, ir drįsta prašyti Jūsų paramos.

Mes gerai žinome jūsų sunkias pirmąsias įsikūrimo dienas. Labai gerai supratame jūsų vienintelį norą — pagaliau būti nenumeruotais žmonėmis, turėti darbą, savą uždirbtą duoną ir pastovią pastogę. Tačiau, dar geriau žinodami ir matydami Vokietijoje likusių žmonių, ypač ligonių sunkią padėtį, jiems prašome pagalbos, kuri juos įgalintų grįžti gyveniman.

Visi gerai žinome kliutis, kurias tenka mums nugalėti ir sąlygas, kurios mūsų dar laukia. Jūs esate laimingi, galėję įsijungti į normalią aplinką, jie yra nelaimingi atsilikę nuo jūsų. Jie tiki, kad jūs jų neužmiršite ir galės vieną dieną kartu su jumis skubėti į fabrikus dirbtuves ir kt. darbo vietas. Jie tiki galėsią savaitgaly kartu išbėgti iš miesto triukšmo ir užmiršus skaudų nueitą kelią, dainuot tėvynės ilgesio posmus, apie tėviškės pievų kvapą...

Prieš mūsų akis šalti vokiškų sanatorijų vardai ir skaičiai — Gautingen — 54, Amberg — 35, Heilbronn — 39, Schoemberg — 15, Rottenmuenster — 4 ir tt. viso —325 Tbc ir 293 sergą kitom įvairiom ligom...

Trim paprastom Tbc raidėm paženklinti žmonės... Ženklu, kurį visi žinom ir visi taip bijom. Ženklas, prieš kurį viso pasaulio mokslininkai ieško priemonių jo nugalėjimui. Tai yra 325 žmonės iš mūsų tarpo. tuo bauginančiu ženklu pažymėti, kuriam pasirodžius visų valstybių imigracijos durys uždaro, nežiūrint jų stambaus įnašo žmoniškumo — labdarybės vardan į tarptautinius fondus. Tai yra ženklas, kuriuo atskiriami tėvai nuo vaikų, brolis nuo sesers, tuo ženklu ženklinami žmonės, turį pasitraukti iš gyvenimo palikti juoką, dainas ir darbą. Jiems valstybių įstatymais paliekama keturių sienų tyla ir ilgų metų vienuma. Jie verkia mums nematant, tačiau šypsosi juos lankant. Jie patys šalinasi nuo žmonių, bet laukia jų ateinant. Neretai jų rūpestį mato tik mėnulis, užklydęs pro langą bemigę naktį.

Tačiau mums tai yra tautos dalis, įeinanti netik į žmoniškumo, užuojautos, bet ir kovos už laisvę rėmus. Tai yra tautiečiai, kurie laukia mūsų pagalbos, kuriems mes norime padėti ir kuriems mes padėsime.

Šiais keliais žodžiais kreipdamiesi į jus, kurie pažinote tremtinio būklę, prašome kiekvieno, pavieniui ar bendrai, nelaukiant atskirų raginimų, aukokite vienos valandos uždarbį sergančiam tautiečiui. Jūs juos pažįstate ir žinote ko jie reikalingi. Jie dauk ko ir nereikalingi — turi guolį ir standartinį ligonių maistą. Juos aplanko mūsų moterys, paguodžia ir perduoda BALFo duotą papildomą maistą, iš kuklių LRKryžiaus išteklių užprenumeruoja ma spauda. Tačiau tai nėra neišsemiami LRKryžiaus šaltiniai, ir būna momentų, kada ištiesta ranka nusvyra tuščia atgal. Jei anksčiau buvo šelpiama 15% visų tremtinių, tai dabar, ir jų skaičiui žymiai sumažėjus, galima sušelpti 5% visų lietuvių tremtinių.

Mes neturim mažiausios teisės tai išdėstyti seniesiems Amerikos lietuviams. Jie jau dešimtmečiais gelbėjo nelaimingą mūsų, didžiųjų tautų kivirčų kely gyvenančią tautą. Jie rūpinosi mumis visom pokarinės dienom, ir jūsų įsikūrimas neapsėjo be jų pagalbos. Tiktai jų parama ir dabar gyvena ir džiaugiasi likę tremtiniai. Jie davė daugiau nei tikėjome ir laukėme. Nerasim žodžių taip didžiam ir tyliam jų šalpos darbui įvertinti. Įmantriais žodžiais užgausim jų širdį, paprasti žodžiai per menki tam išsireikšti. Laisvės varpas nuolat mums primins jų auką ir mūsų pareigas.

Kokia kukli ir maža bebūtų jūsų pirmoji auka, mes lauksim jos, kaip įnašo į mūsų solidarumą ir vienybę. Ji bus pradžiuginti liūstančiam, parama vargstančiam.

Ypač daug vilčių dedame į jus, buvusius Vokietijos universiteto studentus ir gimnazijų mokinius. Jums visada buvo teikiama pirmenybė, jūsų siekiams buvo nukreiptas visų mūsų dėmesys, todėl iš jūsų ir laukiama dabar didžia dalim pasiaukojimo šioj akcijoj. Jums daugeliui neteko galutinai pasiekti šviesos žiburį, teko įsijungti eilėsna, kietu ir sunkiu darbu užsidirbančių duoną. Jūs pažinote daugiau nei kiti — iš jūsų daugiau ir tikimės. Būkit jautrūs šiam šauksmui ir verti į jaunatvišką entuziazmą sudėtų mūsų vilčių.

Tuo pačiu, Lietuvos Raudonasis Kryžius dėkoja visiems, jau sava iniciatyva siunčiantiems paramą ir jungiantis į labdarybės darbą ir prašo toliau tęsėti, kad galėtume pilnom raukom skubėti ten, kur mūsų taip kantriai laukia.

Lietuvos Raudonasis Kryžius.

Pasaulio ir Kanados žibalas

Paskutiniu laiku žibalo gamyba, tikriau pasakius, jo šaltinių eksploatacija yra užėmusi vieną iš svarbiausių poziciųų pasaulinėje rinkoje. Tą ypatingai ryškiai galima pastebėti aukštai industrializuotuose kraštuose kur žibalas ir jo produktai turi gyvybinės reikšmės krašto ekonominiam gyvenimui. Žibalo šaltinių laukai yra vieni iš tų svarbiųjų taškų pasauliniame žemėlapyje, dėl kurių užėmimo ar bent juose dominavimo grumiasi valstybės, nors dažnai ir labai kilnių šūkių priedangoje. Tiesa, ekonominiai stipresnės valstybės randa ir labai švelnių būdų investuoti savo kapitalą į kitų kraštų žibalo pramonę, tuo būdu pasidarydamos tikrais šeimininkais ir be didelio triukšmo. Betgi neretai tas iššaukia ir viešų konfliktų, kurių pasėkos paliečia ir kaimyninius kraštus.

Žibalas pasaulyje pasiskirstęs labai nevienodai. Jei aiškesnei orientacijai pasaulį paskirstytume į du pusrutulius — į rytų ir vakarų, tai rytų pusrutuly rasime 52,5% viso pasaulio žibalo rezervų, iš kurių 42,3% priklauso Viduriniesiems Rytams — Arabija, Irakas, Iranas, ir 7,4% Sovietų Rusijai, o tik 2,8% kitoms rytų pusrutulio valstybėms kartu su Europa ir Tolimaisiais Rytais. Vakarų pusrutuliui tenka 47,5% pasaulio rezervų, kuriame pirmą vietą užima JAV su 31,6%, Venezuela 11,2% ir kitos — Kolumbija, Meksika, 4,7%. Tokie yra rezervai. Pagaminimas, žinoma, labai svyruoja.

Pav., 1947 m. JAV ir Venezuela pagamino 78,4% visos pasaulinės produkcijos, nors jų rezervai tesiekia 42,8% viso pasaulio rezervų.

Kanados žibalo šaltiniai nėra gausūs imant pasauliniu mastu, tačiau paskutinieji keli metai rodo, kad yra nemaža galimybių jiems plėstis. Pirmieji žibalo šaltinių gręžimo darbai Kanadoje buvo pradėti 1859m., nors atrasti buvo žymiai anksčiau. Eksploatacija buvo primityvi. Pirmiausia pradėta New Brunswick, o po metų ir Ontario provincijoje. Produkcija iš pradžių buvo menka. Tik 1900-1 metais tepastatoma didesnė rafinerija, kurioje pradedama perdirbti po keletą tūkstančių statinių to brangaus žemės produkto, taip būtino beaugančiam kraštui.

Nors daugumoje žibalo šaltinių eksploatacija yra privačių bendrovių rankose, tačiau ir Kanados vyriausybė nesigaili tam reikalui didesnių investacijų, o paskutinieji valiutiniai pasikeitimai tą reikalą dar daugiau pagyvino. Čia taip pat prisidėjo dar ir tai, kad pokarinių metų produkcija žymiai sumažėjo. 1947 metų Kanados žibalo gamyba davė arti 8 mil. statiniųų (1 statinė 35 galionai), o karo laiku — 1942 - 1944 m. — siekė 10 mil. statinių. Per metus Kanada suvartoja žibalo ir iš jo pagamintų produktų apie 94 mil. statinių, taigi pati pasigamina vos 8% suvartojamo kiekio. Kiekvienam kanadiečiui per metus vidutiniai tenka apie 270 gal. suvartoto žibalo arba jo gaminių.

Kanados žibalo tiekėjai yra keturios provincijos: New Brunswick, Ontario, Alberta ir Northwest Territories. Pirmaujančią vietą čia užima Alberta, kuri duoda virš 90% viso kiekio. Pav., 1942 m. ši provincija davė virš 10 mil. statinių ir tai buvo rekordinė produkcija Kanados istorijoje. Svarbieji žibalo laukai Albertos provincijoje, vad. Turner Valley, karo metu buvo centras visos gamybos. Jų eksploatacija kasmet didėja ir vis surandama naujų versmių. Turner Valley atradimo data yra laikoma 1924 m., nors tyrinėjimų darbai buvo pradėti žymiai anksčiau. Šios visos versmės randasi apie 40 mylių į pietvakarius nuo Calgary miesto.

Kitų provincijų šaltiniai nėra tokie produktingi, tačiau ir jų eksploatacija didėje. Antroje vietoje eina Northwest Territories šaltiniai vad. Norman Wellz prie MacKenzie upės ir užima apie 4 tūkstančius akrų. Šaltas klimatas ir sunkios susisiekimo sąlygos čia trukdo jų eksploatavimą. Tam palengvinti buvo pravesti 578 mylių ilgio vamzdžiai su 10 pompavimo stočių į Whitehosse miestą Yukon provincijoje, per kuriuos į dieną yra perduodama iki 3-4 tūkstančių statinių žaliavos. Trečia vieta tenka Ontario provincijai, kurios metinė gamyba siekia 121 tūkstantį statinių. Dėl gausių naturalių dujų šaltinių gamyba plečiasi gana lėtai. New Brunswick provincija užima tik ketvirtą vietą su 30 tūkst. statinių per metus.

Kaip jau minėta, Kanadai savo žibalo neužtenka ir gana dideli kiekiai — apie 92% — tenka importuoti iš kitur. Vienas iš pagrindinių žibalo eksporterių Kanadai yra JAV, kuriai yra patogiausia šį produktą savo kaimynui parduoti. Čia yra įrengti net specialūs vamzdžiai, kuriais iš JAV šios žaliavos yra tiesiai perduodamos į Sarnia esamus rafinerijos fabrikus. Be JAV Kanada žibalą importuoja iš Venezuelos, Kolumbijos ir Meksikos.

B. Sakalas.

Sąmokslas Sovietų Sąjungoje

Spaudoje dar vis tebekomentuojamos iš Berlyno paskleistos žinios, kad SSSR mirties bausmė grąžinta ryšy su ruošiama byla Leningrado gynėjui gen. Govorov ir jo šalininkų grupei, ruošusiai sąmokslą prieš Staliną. Tai esą Kirovo ir Ždanovo grupių likučiai. Esą, suimta 200 aukštų karininkų ir administracijos pareigūnų. Valdžia ruošianti bylą, bet ar ji būsianti vieša ar slapta, dar nesą nustatyta. Kiek tame yra tiesos ir kiek fantazijos tų, kurie tiki perversmo Rusijojej galimybėmis, sunku tuo tarpu pasakyti. Ar tai tik nebus paprastas epizodėlis iš bendro proceso "revoliucija ėda savo vaikus".

Spauda nurodo, kad sąmokslą iššaukusi Stalino imperialistinė politika, vedanti prie karo ir faktas, kad, nors buvo pažadėta po karo pakelti SSSR gyvenimo lygį, bet ta kryptimi nedaroma nieko. Kadangi suėmimai dar tebevykstą, tai ir Vokietijos sovietų zonos štabe Karlshorste esą didelio nerimo.

Nors oficialios medžiagos šiuo reikalu nepaskelbta ir žinios eina tik iš privačių sovietų zonos Vokietijoje kariškių sluoksnių, vakariečiai linkę tam tikėti ir nurodo, kad sąmokslininkams priskiriamas tikslas sukurti Rusiios respubliką su sostine Leningrade esą įtikėtinas, nes varžybos tarp Leningrado ir Maskvos yra senas dalykas. Esą, su tuo turi ryšio ir dviejų iš eilės Leningrado partijos vadų paslaptingas žuvimas — 1934 m. Kirovo, o 1948 m. Ždanovo.

Maskvos ir Leningrado rivalizacijos pėdsakų esą galima įžiūrėti ir abiejų miestų gyventojų masėje. Leningradiškiai esą nepatenkinti, kad pokarinio krašto atstatymo politikoje jų miestui skiriama per maža dėmesio. Dėl paties spėjamo sąmokslo vado Govorovo nurodoma, kad jis 1941-1944 m. vadovavo Leningrado gynimui buvo artimas Ždanovui ir 1948 m. Maskvos Raudonojoje aikštėje per Ždavono laidotuves pasakė kalbą. Vis tai įsidėmėtinos žinios, tačiau nepamirština tai pat, kad nūdienis Berlynas yra gyviausio tarptautinio špionažo ir gandų centras.

Vytautas Didysis ir Šv. Kazimieras

Yra tautų, kurios turėjo didžių valdovų ir kartu šventųjų. Tautinis heroizmas neretai susijungia tuose pačiuose asmenyse su religiniu heroizmu. Mūsų atveju tautinio heroizmo idealą atstovauja Vytautas, o religinį — šv. Kazimieras. Vytautas per arti stovėjo pagoniškųjų tradicijų ir tai jam kliudė išaugti į religinę asmenybę. Tik trečioji krikščioniškoji karta duoda mums šventąjį Kazimiero asmenyje.

Šitos dvi asmenybės yra surištos ne tik artima kraujo giminyste, bet ir dvasine. Abi jos apdovanotos nepaprastom prigimtinėm dovanom — reta išmintim, dideliu valingumu ir jautria siela.

Vytautas mums gerai pažįstamas, kaip politinis genijus, pasaulino masto valdovas, sukūręs pačiose sunkiausiose sąlygose valstybę, didžiausią tų laikų Europoje. Sukūrė jis ją ne vien savo ginklo jėga, bet dideliu diplomatiniu sumanumu ir valdė ne priespauda, bet savo išmintim, pagerbdamas kiekvienos srities savivaldybines teises, tautinius ir religinius papročius.

Kazimierą, kaip valstybininką, pažįstame permažai. Per trumpas buvo jo amžius, kad giliau būtų įsirėžęs mūsų istorijoje. O tačiau ir jis turėjo atsakingų valstybinių pareigų — tvarkė krašto finansus, vedė Lietuvos kanceliariją Vilniuje, buvo tėvo karaliaus pataryboje. Ir visame šiame darbe jis reiškėsi, kaip išmintingas ir daug žadantis valstybininkas. Ne tik valdininkai, bet net pats karalius nusilenkia jo sprendimams. Ne patirtis, ne ilgametė praktika painiuose valstybės reikaluose, bet paveldėtas gediminaičių valstybinis talentas, pagilintas dieviško įkvėpimo, leido palyginti jauname jo amžiuje pasireikšti šiai išminčiai. Nenuostabu tad, kad Lietuvos didikai, matydami jaunojo karalaičio gabumus, norėjo net prieš karaliaus valią paskelbti jį Didž. Lietuvos Kunigaikščiu. Jei Apvaizda nebūtų skyrusi jam kito kelio, jis būtų palikęs gilius pėdsakus mūsų istorijoje ir visai kitas formas gal būtų įsigijusi mūsų valstybės raida.

Vytauto valia pasirodo dinaminiuose ir kietuose jo karo žygiuose, o taip pat atkakliojo diplomatinėj kovoj. Jis, kaip koks skrajojantis karys, kaujasi čia su totoriais, čia su ordinu čia su Maskva. Jis visą savo amžių praleidžia karo lauke, dalindamasis visais vargais su eiliniu kariu. Kaip ir mes nūnai, jis patyrė ištremties ir kalinio dalią, bet nepalūžo ir nepametė ryžto veikti savo tautos ir valstybės labui. Jis užsimoja sulaužyti ne tik fizinį savo priešų atsparumą, bet ir moralinį — stoja teisingos bylos tęsti prieš ordiną, susirašinėja su Europos valdovais, siunčia žemaičius į Konstancą ginti valstybės ir Bažnyčios reikalų tuometiniame, sakytume, UNO suvažiavime. Jis ryžtasi suvienyti rytų ir vakarų Bažnyčias, o savo tautoj sukurti vienalytį bažnytinės organizacijos vienetą. Tiesa, ne visi jo valios žygiai realizuojasi, bet ne į tai mes žiūrime ir ne tai mename, kai kalbam apie šį vyrą. Mes žavimės pačiu jo valios ryžtu, pačiom negirdėtom pastangom. Jis prašoksta savo dinamizmu net ten, kur eina kova sudėtinėm jėgom, kaip Žalgirio mūšyje.

Kazimieras savo valios jėgą parodo ne kaip karys, bet kaip asketas. Ryžtingumas tas pats, tik kitoj plotmėj pasireiškiąs. Prieš visas kliūtis, kaip ir Vytautas, jis nepaboja, siekdamas to, kas jam rodėsi yra asmeninis ir valstybinis jo idealas, būtent — kad valdovai būtų idealūs žmonės ir krikščionys, išaugę iš tiesos ir teisingumo, meilės ir patarnavimo valdomiesiems ir kraštui. Ir jis kuria savyje tobulą krikščionį — kova su savimi, nemažiau kieta, kaip ir kova su išorės priešais. Jis, karalaitis, naktį apleidžia savo pūkinį guolį ir guli ant grindų. Po šermonėlių mantija slapta dėvi aštrią ašutinę. Jis pasninkauja daugiau nei eiliniam krikščioniui reikia. Lanko slapčia Dievo namus, kai visas dvaras miega po pokylių ar dienos darbų. Jis eina pas elgetas, neša jiems išmaldas, lanko ligonis. Bet gi jis ne vienuolis, kurs, rodos, tik tam gyventų. Jis turi tiek tiesioginio valstybinio darbo — jis ir čia dirba nemažiau, nei kitas valdininkas. Darbo disciplina jam tip pat šventumo priemonė, ir jis bus kietas sau prie raštų ir potvarkių, kaip ir savo kambaryje. O kiek reikės valios įtampos sėdėti pokyliuose šalia tėvo, klausytis svaigaus juoko, matyti išsipuošusias damas, kunigaikštytes ir grafaites, kurių slapta svajonė būti šito karalaičio — pažibos pritelystėje, laimėti jo simpatijas — ir vis dėlto nenueiti daugelio karalaičių keliu, o nerimti ilgesy kito pasaulio — giedraus ir tyro. Kiek tai reikės valios tesėti savo pasirinktame kelyje — šventojo kelyje, gyvenant tačiau taip nešventoj aplinkoj!

Kaip visų dinaminių asmenybių paslaptis glūdi dažniausia dideliame jausme ir neįsivaizduojamame užsidegime, taip Vytauto ir Kazimiero asmenyse. Sunku įsivaizduoti, kad tik šaltas apskaičiavimas būtų lenkęs Vytauto valią veikti tokiu aistringumu, kaip jis veikė. Turėjo tame valdove būti nepaprastai stipri susižavėjimo galia ir didelė kūrybinė vaizduotė, kuri magino jo tikėjimą į kuriamąjį valstybės idealą. Jis slėpia savyje kažkokią jėgą, kuri jį kursto ir neleidžia nurimti. Jis pilnas pasitikėjimo, nors kartu nepameta iš akių aukštesnės valios. Nebūdamas šiaip jau sentimentalus, jis tiki į Marijos užtarimo galią. Jos paveikslo, dovanoto Konstantinopolio imperatoriaus, jis, sako, nepalieka nepaėmęs su savimi visuose karo žygiuose. Jis įtikėjęs, kad su Jos — jo žemių Globėjos pagalba, ras teisingiausią būdą savo tikslui pasiekti. Ir kai ties Vorksla netikėtai pralaimi prieš totorius ir pats atsiduria pavojuje patekti jų nelaisvėn, jis daro apžadą pastatyti Naugardėlyje ir Kaune Marijos garbei šventoves už jo ir valstybės išgelbėjimą. Ir jis šitai ištesi, palikdamas ligi mūsų laikų gyvus savo gyvo tikėjimo liudininkus. Ruošdamasis vainikavimo iškilmėms, jis pasirenka dieną — ne šiaip jau atminting, sakysim, kurio nors karinio jo laimėjimo dieną, bet rugsėjo 8-tą, Marijos gimimo dieną. Kodėl? Dangaus karalienės gimimas jam, matyt, atrodė pats simboliškiausias jo karalystės gimimo dienai atžymėti. Ir kai ši diena baigiasi be lauktų vaisių, jis pasirenka kitą Marijos dieną — gruodžio 8-tąją.

Retas užsidegimas su tuo pačiu vytautiniu ataudu, matomas ir šv. Kazimiero asmenyje. Jis, rodos, svaigsta savo šventumo aukštyje, atitrūkdamas iš visos aplinkos, išsiskirdamas iš jos kasdieniškų pilkų žmonių, nors ir aukšta kilme paženklintų. Turėjo jame gludėti toks stiprus aukštybių ilgesys, toks jo vaizduotės sukurtas ir dieviškos valios diktuojamas šventumo idealas, kuriam jis neboja palenkti visas savo fizines ir dvasios galias. Ir kas jam iš tų mirtingųjų žmonių galėjo labiau šviesti, kaip konkretus pavyzdys — Marija — ta žemės dukra ir dangaus karalienė! Jis buvo pavergtas šv. Bernardo marijinių himnų ir raštų, paskendo juose ir, užsidegęs, pats pasidaro Marijos giesmininkas, kuria Jos garbei himnus ir su jais — jų nuorašais panori pats būti palaidotas. Jos garbei pasininkauja šešetadienius, Jos šlovei gieda skirtas valandų giesmes.

Štai ta paralėlė bruožų ir dvasios, kuri žymi tuodu mūsų tautinius herojus — valstybinį ir religinį.

Visiems laikams jie paliks gyvi ir, kaip koks nemirštamas įkvėpimas, ves mus ir vadovaus mūsų valstybinėse ir asmeninėse kovose. Išskirti jų abiejų bus neįmanoma, kaip neįmanoma išskirti fizinių ir dvasinių galių mūsų tautoje ir asmenybės kūrime. Nūdieniai laikai, tiesa, stato naujus tautinio ir religinio heroizmo nždavinius, duoda į rankas naujas priemones, pažadina naujus akstinus. Bet tos dvasinės galios, kurios apvaisino anų dviejų vyrų žygius, turės lydėti visais laikais ir kiekvieną lietuvį. Išmintis, valia ir užsidegimas didžiam idealui neleis mums nurimti net pačiose sunkiausiose sąlygose, neleis palūžti ir sukąsdienėti, pasukti pasroviui, mestis į žeminančius mus pačius ir mūsų tautą darbus.

Šitų žmogiškų galių trejetas, nukreiptas į idealų dvejetą — tautos ir religinį, šviečiant minėtiem dviem iš mūsų tautos išaugusiem šviesiem pavyzdžiam, ves mus naujon ateitin kovų už meilės ir teisybės įgyvendinimą valstybiniame ir mūsų asmeniniame gyvenime.

St. Y.

PAULIUS JURKUS

Karalaičio diena

Rytmečio ilgesy

Kai rytais man tarnai velka rožinį rūbą
Su auksinėm sagtim ir brangiais rubinais,
Mano jaunus pečius šermuonėliais kai supa
Ir rankas man nuplauna rytų kvepalais;

Kai didikai eilėm eina man nusilenkti,
Ir mergaičių būriai, pasipuošę baltai,
Mane linksmint ryte šokio taktuose žengia,
Ir prie kojų man vartos linksmi juokdariai, —

Aš toks liūdnas esu ir žvalgausi pro langus,
Kaip giedrėja mėlsvai tolimasis dangus,
Ir bažnyčių varpai ilgesingai ten skambą, —
Man taip, Viešpatie, tuščia čionai ir nykul

Tu upes rytmečiais saulės aukso prilieji,
Skambių paukščių giesmės Tu pripildai girias,
O pripildyt manęs niekad negalėjai —
Aš kas rytą keliuos išsiilgęs Tavęs.

Kai rytais man tarnai velka rožinį rūbą
Su brangiais rubinais ir auksinėm sagtim,
Mano jaunus pečius šermuonėliais kai supa,
Aš ilgiuosi mėlynės — palikt su Tavim.

Popietėj

Aš perėjau tave ir pamilau,
Ir upės juostom išsitiesę.
Seneli mano Vilniaus miestel
Kalneliai, bokštai, giedruma dangaus

Aplink kvapiai alsuojantys miškai,
Ir kvepia slėnis lyg bažnyčia,
O paukščiai lyg vargonais įstabiais
Visais balsais tik švilpia, krykščia.

Ir gera būti šičia nors paukščiu,
Toj laisvėje dangaus skrajoti,
O Viešpatie, šitam mieste tėvų
Man leiski amžinai miegoti.

Regėsiu bokštus — milžinų rankas
Į dangų kylančias didingai,
Gyventi einančias naujas kartas
Ir garbę pelenuos pradingant.

Ir būsiu šičia su visais drauge,
Globojančias rankas vis tiesiu, —
Aš perėjau ir pamilau tave,
Seneli mano Vilniaus miestel

G. Galva 25 m. spaudos kare

Nedaug tėra žmonių, rašančių tiek daug ir aktualiomis temomis, kaip mūsų nuolatinis bendradarbis prof. Gediminas Galva — Galvanauskas, štuo metu gyvenąs Chicagoje, ruošiąsis pradėti savo įprastą profesoriaus darbą. Ryšy su jo spaudos darbo 25 m. sukaktimi mūsų atstovas jam patiekė keletą klausimų.

— Kas verė Tamstą imtis plunksnos anuomet?

— Kiekvienoje srityje, kur nuveikiama daugiau už mechanišką **veiksmą**, reikalingas polinkis. Mane prie knygos ir spaudos traukė jau nuo tų laikų, kai buvau "žąsų karalium". Gimnazisto laikais daugiau pasižymėjau intuityviu lirizmu negu logika ir apipavydalinta forma, bet jau rašinėjau.

— Kurioje spaudoje rašėte?

— Biržų gimnazijos aštuntokas 1925 m. pradėjau rašinėti "Biržų Balse", o vėliau "Biržų Žiniose". Vienas iš pirmųjų mano straipsnelių buvo jaunųjų ūkininkų organizavimo reikalu. I kurso žaltukas rašiau "Ryte" ir daugely kitų laikraščių. 1934-1940 m. profesoriaudamas prekybos Institute nuo spaudos darbo buvau atititrūkęs, nes kiekvienais metais turėjau paruošti studentams po vadovėlį iš skaitomų kursų. Bolševikmety rūdijo ne vien plunksna. Vokiečių laikais, atlikęs politkalinio stažą, vėl įsijungiau į spaudą, rašydamas politinius straipsnius, dažnai naudodavausi BBC laikraštine informacija.

— Kaip Tamsta vertinate lietuvišką tremtinių spaudą?

— Tremties spauda atliko didelį vaidmenį, nors ten buvo ir vaizbūntiko elemento. Bet, pav., JAV visa spauda vien tuo testremia. Kai gyvenimas prie žemės lenkė lietuvių tūkstančius, spauda jiems leido sparnus pakilti.

— Kuo remdamasis Tamsta dar 1945 m. darėte radikalų tarptautinės politikos apsprendimą?

— Publicistas yra laiko pateikiamų problemų pervertintojas. Jo vertinimas priklauso erudicijos, intuicijos, logikos, sugebėjimo siebėti ir sklandžiai reikšti mintį. Ir man logiškos išvados pritapo prie intujcijos. Anuomet, redaguodamas "Eltos" biuletenį ir vėliau spaudoje dėsčiau tai, kas įvyko po kelerių metų. Kaikurių straipsnių iškarpos buvo siunčiamos į JAV-bes. Įsikišo saugumas. Esą, kiršinamas sąjungininkas. Laikraštis nubaudžiamas, siuntėjas įspėjamas. Manęs nelietė. Dėl to reiškiu pagarbą JAV demokratijai.

— Bolševistinis ir kapitalistinis pasaulai ginčui išspręsti turės panaudoti jėgos priemonę. Dabar vyksta pasiruošimas. Visuotinis ginklavimasis artina karą. Kada jis įvyks, negalėtų pasakyti nė dėdės Harry ar Josif. Aišku tik, kad ne už gentkartės amžiaus, kaip pranašauja kaikurie mūsų "politikai profesionalai".

— Kaip Tamsta vertinate JA Valstybių lietuvių spaudą?

— Spauda vadinu laikraštijos visuotinį idėjinį sąjūdį. Man rodos, kad visi laikraščiai pernelyg sudaiktėję. Senieji redakcijų štabai gina "pilis" nuo naujųjų antplūdžio, o stengiasi jais remtis ir prenumeratas gaudyti net nebandydami prisitaikyti. Laikraščių daugelis neredaguojami. Atrodo, banga juos neša, o ne kas tai kur vairuoja.

— Lietuviškas neigiamas individualizmas čia ypač ryškus. Praeityje jis suskaldė lietuvių bendruomenę, talkininkavo jai ištautinti. Dabar pro tvoros plyšius, tariamų pilių langus, "individualistai" meta nuogąstaujantį žvilgsnį į tikrovę. Ir iš naujųjų ateivių atsiranda, kurie sako: "Aš užsuksiu gramofoną, dėliosiu plokšteles, o jūs tą "muziką" vadinkite "X simfonija".

— Kodėl pasaulis nesuvokia bolševizmo?

— Bolševizmas vakaruose gaubiamas šydu. Rytams tai tinka. Bolševizmas yra kapitalistinės sistemos kūdikis. Kapitalizmo ėdrumas, persisotinimas, nuovargis, o svarbiausia, moralinis pakrikimas veda į bolševizmą. Kapitalizmas žmogų sugyvulino, bolševizmas visa klaidinga idėjine organizacija siekia materialųjį pasaulį "sudvasinti", pagal jo doktriną ir sugyvulintą žmogų užmušti. Abi sistemos remiasi technika ir gatvėžmogių — automatų mase. Pritapdinamos idėjos yra laikinos. Visur amorališkumas. Keistu supratimu bolševizmas tampa "idėjingesnis" už "laisvąjį" kapitalizmą.

— Idėjinės tuštumos negali būti. Kur ji atsiranda — žengia bolševizmas. Jo doleris nesustabdys. Sustabdyti gali tik tvirtesnė idėja.

Šv. Kazimieras ypatingas Lietuvos jaunimo globėjas

Neseniai iš Romos gautas raštas 'Ad perpetuam rei memoriam" (jo išdavimo Vatikane data pažymėta 1948. 6. 11.), kuriame Šv. Tėvo Piaus XII vardu skelbiamas Šv. Kazimieras visos Lietuvos jaunuomenės ypatingu Globėju. Su tuo suteikiamos visos liturginės privilegijos švenčiant paraną dieną.

Kataliku ir protestantu santykiai

VOKIEČIŲ KATALIKŲ IR PROTESTANTŲ SUARTĖJIMAS BANDYMŲ UGNY

Apdairesni vokiečiai apgailestauja vokiečių konfesinį suskilimą į katalikus ir protestantus. To svarbiausias kaltininkas yra buvęs Martynas Liuteris. Jis, skelbdamas reformaciją ir su kunigaikščių pagalba įvesdamas protestantizmą, suskaldė Vokietiją į dvi dalis: pietinė ir vakarinė Vokietija pasiliko daugiau katalikiška, šiaurinė ir rytinė Vokietija priėmė ar buvo priversta priimti protestantizmą. Protestantizmo tvirtovė buvo Prūsija. Prūsijos karaliai, tapę Vokietijos kaizeriais, davė protestantišką atspalvį visai Vokietijai.

Tačiau Prūsijos pirmavimas vokiečių tautai brangiai kaštavo. Šiandien aišku, kad didžiųjų Vokietijos nelaimių kaltininkė pirmiausia yra buvus protestantiškoji Prūsija. Pirmasis pasaulio karas Prūsijos militaristų ir imperialistų politikos išdava. Nacionalsocializmo pagrindinė tvirtovė buvo Prūsija su savo širdimi Berlynu ir kitais protestantiškais kraštais. Iš čia labiausiai sklido "Drang nach Osten" šūkis. Čia telkėsi visi svarbieji II-jo pasaulinio karo kaltininkai.

Katalikų ir protestantų bendradarbiavimas

Nacių antikrikščioniški siekimai ir II-jo pasaulinio karo nelaimės sudarė palankias sąlygas katalikams su protestantais tarpusavy suartėti. Hitlerio ir Rosenbergo rasizmas, pasišovęs tapti naująja vokiečių religija, persekiojimas lygiai katalikybės, lygiai protestantizmo, suartino katalikus su protestantais. Vokiečių katalikų vyskupų ir pastoriaus Niemoelerio protestai, nors skyrėsi savo forma, tačiau savo turiniu sutapo. Nacių siautėjimo metais protestantai ir katalikai pasijuto esą ne tik tos pačios tautos vaikai, bet ir bendrų vertybių gynėjai: ir vieni ir antri tiki ir išpažįsta Kristų kaip Dievą ir žmonių Išganytoją. Šito suartėjimo pasekoj per karą pasireikšdavo praktinis katalikų ir protestantų bendradarbiavimas net religinėj srity. Buvo neretas atsitikimas, kad protestantai savo bažnyčias užleisdavo katalikų pamaldoms, o katalikai — protestantams, jei vietoje savos bažnyčios nebuvo arba ji buvo karo veiksmų sugriauta. Šitokie reiškiniai I-jo pasaulinio karo metu buvo negalimi.

Vokiečių protestantų ir katalikų suartėjimas nepasibaigė ir naciams žlugus. Po 1945 metų atsirado krikščionių socialistų ir krikščionių demokratų unijos, kuriose dalyvauja ir katalikai ir protestantai bendroje politinėje veikloje vokiečių valstybei atstatyti ir tvarkyti. Nors šiose unijose protestantų dalyvavimas įneša liberalistinio kapitalistinio atspalvio, tačiau tas bendros politinės partijos sudarymas katalikų ir protestantų sugyvenimui turi teigiamos reikšmės. Katalikų ir protestantų suartėjimui pasitarnavo ir gausūs vokiečių pabėgėliai iš Čekoslovakijos, Vengrijos, Pietųslavijos. Jie daugiausia katalikai. Vokiečiams protestantams jie padarė gerą įspūdį. Jie pasirodė kuklesni, paprastesni, netokie reiklūs, kaip pabėgėliai protestantai.

Protestantų vadų pareiškimai

Tačiau tam katalikų — protestantų suartėjimui nestinga ir kliūčių. Jų pirmoji — Vokietijos padalinimas į sovietų valdomą Vokietiją ir amerikiečių, britų, prancūzų, belgų okupuotą vakarinę Vokietiją. "Geležinė uždanga" perkirpo Vokietiją į dvi griežtai skirtingas Vokietijas, katrų viena — rytinė — yra protestantiška, antroji — vakarinė — daugiau katalikiška. Kadangi vakarinė Vokietija turi žymiai daugiau laisvės ir gyvenimas čia pastaraisiais laikais pasidarė žymiai geresnis, kaip sovietinėj pusėj, tai rytinės Vokietijos gyventojams ji labai patraukli. Sovietinės zonos vokiečiams ji atrodo kaip koks rojus. Neseniai lankęsis rytinėj Vokietijoj Stuttgarto vyr. burmistras spaudai pareiškė, kad ten, rytinėj Vokietijoj, gyvenimas visose srityse yra trejis metus atsilikęs nuo vakarinės Vokietijos gyvenimo. Ten ir vinis yra retenybė. Sovietinės zonos vokietis yra tokioj padėty, kaip vakarų vokietis buvo 1946 m. gale ar 1947 m. pradžioj, kada ne tik bulvės, bet ir daržovės buvo tik su kortelėmis, o duonoj būdavo visokių priemaišų.

Suprantama, kad tas pagerėjęs vakarų Vokietijos gyvenimas stipriai veikia rytinės Vokietijos protestantus ir juo palankiau nuteikia vakarinės Vokietijos atžvilgiu. Bet tatai pradeda nervinti kai kuriuos fanatiškesnius protestantų vadus. Praėjusių metų pabaigoj evangelikų galva pastorius Niemoeleris pasikalbėjime su spaudos atstovais padarė tokių pareiškimų, kurie nemaloniai nutelkė visą Vakarų demokratinį pasaulį ir sujaudino pačius vokiečius. Apgailestaudamas, kad protestantiškoji rytų Vokietija labiausiai nukentėjo per karą ir okupaciją Niemoeleris pareiškė nepasitenkinimą vakarine Vokietija, kad ji katalikiška. Jis tiesiog pareiškė, kad vakarų Vokietijos respublika yra kūdikis, pradėtas Romoj ir pagimdytas Vašingtone. Tuo Niemoeleris užpylė vandens ant sovietinio malūno, nes komunistai visur trimituoja, kad vakarinės Vokietijos respublika esanti kapitalistų padaras su Vatikano palaiminimu. Tačiau Niemoeleris dar daugiau sovietams pasitarnavo ir savo protestantiškąjį fanatizmą parodė, tardamas, kad geriau apjungta Vokietija, nors ir sovietinė. Atseit, jis nori vieningos Vokietijos bet kuria kaina, net aukodamas asmens sąžinės ir tautos laisvę bolševikinei prievartai.

Kad ir netaip griežtai, bet panašiai kaip Niemoeleris, yra išsireiškęs ir Vokietijos protestantų taryboe pirmininkas Dr. Dibelius. Naujųjų Metų progą jis parašė: "Ir toliau rytuose ir vakaruose mes gyvensime nelaisvės ženkle". Tie žodžiai ypač nemaloniai nuskambėjo ryšium su pareiškimais apie sovietinės Vokietijos koncentracijos stovyklas. Kalėdų proga vokiečių dvasininkai — kunigai ir pastoriai — buvo įsileisti į sovietinės zonos koncentracijos stovyklas atlaikyti kalinai-

(Nukelta į 6 psl.)

Iš lietuviškojo pasaulio

JA VALSTYBĖS

Vasario 16-toji biznio Metropolyje

("TŽ" New Yorko korespond.)

Lietuvos vardas praėjusią savaitę bent keletą kartų sumirgėjo New Yorko milioninio tiražo laikraščių puslapiuose. "Lietuviai protestuoja prieš Genocidą" — užsiminė liaudies plačiausiai skaitomas "Daily News". "Kodėl nieko nedaroma padėti šioms didvyriškoms Baltijos tautoms? Juk tai Lietuva, kuri viduriniais amžiais išgelbėjo Europą nuo totorių ir kuri garbingoje savo istorijoje nėra padariusi jokio agresingo žygio?" — "The New York Times" — didžiausias pasaulio laikraštis ir įtakingiausias Amerikoje paminėjo 16-ją savo vedamųjų puslapiuose... "Kieta tauta, kalbanti viena seniausių kalbų pasaulyje, buvo paskelbusi savo Nepriklausomybę pirmojo karo liepsnoje... Šiandien tačiau jos yra vėl po skaudžia priespauda. Tik tie, kurie pabėgo iš mažosios šalies, tegali kelti balsą dėl josios labo. Sovietų vyriausybė nori Lietuvą rusifikuoti, apgyvendinant ją Rusų komunistais. Remiantis VLIKo pranešimais apie 600.000 lietuvių, iš 3 milionų, jau deportuota į rusų darbo stovyklas, nužudyti ar mirę iš bado; nemažiau kaip 2-3000 kiekvieną mėnesį yra išvežami į katorgą. Lietuvių pogrindis tebėra aktyvus, o Lietuvos valstybė tebėra pripažįstama JA Valstybių vyriausybės" — baigia laikraštis.

Šiame pasaulio metropolyje, kaip amerišiečiai mėgsta išsireikšti, gyveną lietuviai, Vasario 16-tą susirinko minėti 19-tą dieną vienoj didžiausių salių Manhattene, Webster Halėje. Salėje buvo įrengtas spaudos kampas, šalia jos ant sienų V. Augustino puikios nuotraukos iš Vasario 16-tosios iškilmių laisvoje Lietuvoje.

Apie 3,30, įnešus vėliavas ir sugiedojus Amerikos ir Lietuvos himnus, New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininkas J. Ginkus minėjimą atidarė, pakviesdamas Aušros Vartų kleboną N. Y. kun. Gurinską sukalbėti maldą už Tėvynę. Po to prasidėjo kalbos: L. Gen. konsulo p. J. Budrio, prelato Balkūno, J. Tysliavos, J. Pajaujo ir J. Pakalkos. Ypatingai 1200-1300 minią uždegė Tysliavos ir Balkūno, puikių oratorių, žodžiai. Vyr. kalbėtojas prel. Balkūnas gražiai sutraukė kalbėtojų idėjas, kviesdamas į kovą už Lietuvos išlaisvinimą. Jo kalbą, reikalaujančią kuo griežčiausio pasmerkimo tiems, kurie susideda su ištisų tautų budeliu — sovietizmu, ištisai šią savaitę paduoda New Yorko savaitraščiai. Jo paslūlymu, dalyviai priėmė adv. Briedžio paruoštą rezoliuciją JAV vyriausybei, prašant užstojimo ir genocido įstatymą kuo greičiausiai ratifikuoti. Kalbėjo ir vietinio distrikto Kongreso atstovas Mr. Klein, linkėdamas, kad 35-jų metų iškilmes susirinkusieji švęstų jau laisvoje tėvynėje. Jo žodžius dar labiau paryškino ką tik New Yorke gautas Vašingtone išeinąs "Congressional Records", kuriame pranešama, kad vasario 16-tosios proga Lietuvos bylą JAV Senate iškėlė keturios pačios ryškiausios politinės figūros: senatorius Taft, respublikonas, kalbėjęs po Lehmano, demokrato, išrinkto vos prieš porą mėnesių; trečiuoju kalbėjęs demokratų didžiumos vadas Lucas, dažnai matomas fotografijose su Trumanu, ir paskutiniuoju, demokratų partijos "botagas", kaip amerikiečiai vadina partijos lyderį, Myers. Visi jie priminė Lietuvos praeitį, dabartį ir reikalavo užtikrinimo jos ateičiai. Po Lietuvos priėmimo Europos Tarybon, tai antras malonus pūstelėjimas. LAIC biuro vedėjui p. K. Jurgėlai priklauso padėka — jis neseniai lankėsi Vašingtone.

Kalbos buvo taip dažnai pertraukiamos aplodismentų ir ovacijų, jog meninė programa buvo suvėlinta.

Po pertraukos meninę dalį pradėjo Stasys Baranauskas, pajėgus lietuvių tenoras, "Oi mergytė" — Vl. Jakubėno, "Kur prapuolė" — Kačanausko, "Liepė tėvelis" — J. Tallat-Kelpšos ir "Oi greičiau, greičiau" — St. Šimkaus — gražiai praskambėjusios Baranausko balsu, susilaukė reikalavimų "daugiau", ką tenoras ir patenkino pridėjęs populiarąją "Pajacų ariją". Jau užkaitintą auditoriją mūsų puikusis bosas (ar jam ne vieta Metro?) Nauragis visai palenkė vokalinio meno puses. Tačiau Aleksas Mrozinskas pianistas, akompanavęs ir dainininkams, įsiterpęs tarp judviejų, buvo priimtas su nemažesniu pritarimu, išpildęs Čiurlionio "Preliudus" ir "Nokturną". Nauragis išpildė "Oi kas sodai", "Skambus varpas" — Karoso, "Lietuvių daina" — Fr. Chopino ir "Augo girelės" — J. Dambrausko. Nesiliaujant bisavimams Nauragis vistiek gavo pridėti "Fausto" ariją ir "Blusą" — Mussorgskio. Su nepaprastu pritarimu publika priėmė tenoro ir boso duetą "Iš rytų šalelės" ir "Nokturną", kuris buvo pakartotas.

Užbaigiant, programos vedėjas J. Ginkus padėkojo už sveikinimus, taip pat už kalbas prisiųstas M. Krupavičiaus ir J. Griniaus, kurios turėjo būti transliuojamos Lietuvai, bet... Turim sutikti su sen. McCarhty, kad JAV State Departamente dar yra apie 205 komunistų!

Tautos Fondui buvo surinkta virš 1700 dolerių. Aukojo ir tie, kurie ką tik atvažiavę, su gausingomis šeimomis, mėnesio galą sunkiai užbaigią. Didžiųjų aukų davėjai bus paskelbti spaudoje. Minėjimas buvo "pikietuotas". Tačiau įkaušęs trio, bandęs kabintis prie tvarkdarių, juos užgauliodami ir užkabinėdami, taip greitai nusiėmė, kad niekas to nė nepastebėjo. Gal "Laisvė" atsirevanšuoti norėjo?

Už tokio gražaus minėjimo surengimą publikos simpatijos priklauso New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininkui J. Ginkui su jo uoliais pagalbininkais aktoriais Vasiliausku ir Žukausku bei Marma. Almus.

Koncertai New Yorke

Bacevičiaus Muzikinis klubas vasario 28 d. rengia savo antrojo sezono 19-tąjį koncertą. Vytautas Bacevičius, kartu su Jeronimu Kačinsku yra laikomi stipriausi lietuviškosios moderninės muzikos kūrėjai, atžymėti Pasaulio Muzikų festivaliuose. Atvažiavęs karo metu į JAV, Bacevičius buvo gražiai įvertintas ir sukūrė populiarų klubą, kuriame programą išpildo įvairiausių tautų menininkai. Sekančiame koncerte Livia Tartaglia — sopranas, Larry Chelsi — baritonas išpildys duetus ir vieno veiksmo operą akompanuojant dirigentui pianistui William Spada. Taip pat programoje dalyvaus smuikininkas virtuozas Norma Auzinna ir pats klubo vedėjas V. Bacevičius, išpildys savo kūrinius.

Praėjusią savaitę Bacevičius, kartu su Stasiu Baranausku, sekmingai koncertavo Bostone, aplankydamas ir savo mielą prietelių Jeronimą Kačinską.

— Vincė Jonuškaitė ruošia savo ir kolegos Vl. Ivanausko koncertą kovo 19 d. Dainininkė su tokiomis aukštomis kvalifikacijomis, taip palankiai priimta išmanančios vokiečių publikos savo laiku Vokeitijoje — ypač interpretuojant klasikinę muziką ir lietuviškas dainas, reikalaujančias tikro meno — nori, šalia savo darbo dėl duonos kasdieninės — perteikti tai, ką tik ji gali, lietuvių inteligentijai New Yorke.

Buvę DP globoja pasilikusius

Iš JAV, iš Kanados paskirai ir kolektyviai siunčiami siuntiniai pasilikusiems Vokietijoje. Ypač gausi parama buvo Kalėdų šventėms. Tai gražus tautinio solidarumo ženklas. Tiesa, paskutiniu metu siųsti maisto produktus į Vokietiją gal neapsimoka, nes už tuos pačius pinigus čia gal trigubai tiek galima būtų gauti.

Newark 5, N. J. pikietuoja

Sausio 21 d. 8 val. v. vietos komunistai, pasikvietę stipresnių jėgų iš Brooklyno, surengė koncertą. Tremtiniai, einančius į koncertą komunistus pasitiko su daugybe plakatų su šūkiais prieš komunistus. Pikietuotojai einančių į salę neužgavo nei žodžiu, nei veiksmu — ėjo susimąstę ir nuliūdę, beabejo galvodami, koks šių žmonių atbukęs protas: padeda Stalinui žudyti savo brolius ir seses, naikinti savo tėvynę Lietuvą. Tuo tarpu komunistai svaidėsi žodžiais: smetonininkai, pulkininkai, generolai, liaudies engėjai, tarybų Lietuvos griovikai ir koliojosi, o vienas plonokas balselis sušuko: "Mūsų Stalinas gerai padarė, kad juos išvijo"...

Tremtiniai išprovokuojami nesidavė. Jie tik norėjo einantiem į koncertą priminti, kad nei vienas susipratęs lietuvis neprivalo nešti nei vieno cento tėvynės žudikams. J. Am.

Kalifornijos lietuvių veikimas

— Kalifornijoje dabar randasi septyni lietuviai kunigai: kun. kleb. J. Kučinskas — Los Angeles; kun. L. Jankus — L. A.; kun. Dr. Greičūnas — L. A.; kun. Čižauskas — L. A.; kun. dr. Bartuška — San Diego; kun. dr. Manelis — San Francisko; kun. R. Klumbys - Palm Springs Prieš 1941 m. prel. J. Maciejauskui įsteigiant liet. parapiją nebuvo nė vieno lietuvio kunigo Kalifornijoje.

— Vasario 16-toji diena ir Los Angelyje gražiai paminėta. Vasaio 18 įvyko iškilmingas aktas ir koncertas didžiulėje Patriotic Hall, 1816 S. Figueroa St., o vasario 19 d. pamaldos liet. parapijos bažnyčioje, 2704 St. George. Programoje dalyvavo solistė Helen Bartush - Swaggart, Lietuvos operos solistas Vladas Baltrušaitis, Liet. Tautinių šokių grupė ir Šv. Kazimiero parapijos choras. Kalbėjo žymūs amerikiečių ir lietuvių veikėjai.

— Spaudos balius, rengtas sausio 29 d. "Lietuvių Dienų" naudai buvo įspūdingas. L. Zaikienės tautinių šokių ir Dramos grupė suvaidino "Subatvakaris Lietuvoje" ir pašoko tautinių šokių. Chicagos operos solistė Helen Bartush - Swaggart visus žav|jo savo maloniu balsu. Šv. Kazimiero parapijos choras, vedamas muz. A. Skridulio, sudainavo keletą senoviškų lietuvių dainų.

— Kovo 5 d. Šv. Kazimiero parapija turės didelę šventę — Šv. Kazimiero atlaidus ir didelį koncertą — bankietą. Programoje dainuos solistė Florence Korsak, Vladas Baltrušaitis, parapijos choras. Taip pat bus traukimas laim|jimų. Pelnas els naujosios bažnyčios statybos fondui. —A. V.

Vokietijos lietuvių gyvenimas

Lietuvis smuikininkas garsėja

Vienas žymiausių mūsų smuikininkų — Izidorius Vasiliūnas tremties metu Vokietijoje yra pasiekęs didelio svetimųjų pripažinimo. Šiuo mūsų tautiečio laimėjimu džiaugdamiesi, norime pateikti vokiečių, kurių muzikinė kultūra labai aukšta, atsiliepimus apie jį.

— Smuikininkas Izidorius Vasiliūnas, — rašo "Schwaebische Landeszeitung" — yra ne tik virtuozinė pajėga, bet dar daugiau — ir "apsimąstęs" muzikas, kuriam jo aukšta technika yra tik priemonė kompozicijos dvasios tobulai išraiškai pasiekti. Tai buvo vienas iš retų koncertų, kurie šalia muzikinio džiaugsmo stiprina klausytojų tikrumą, kad mūsų — muzikų ir klausytojų — meilė menui yra garantija nugalėti mūsų dienų gyvenimo krizei.

— Šalia švarios technikos, — rašo "Dillinger Tagespost", — kuri jį įgalina be priekaištų išpildyti virtuozinius kūrinius smuikui, labiausiai pavergia jo dvasingas, sakytume, giedantis grojimo tonas.

— Sunku pasakyti, kuo labiau žavėjo p. Vasiliūnas, — "Watinger Zeitung", — ar aistringa jėga, su kuria jis apvaldė motyvines Bramso sonatas kulminacijas, ar nepaprastu švelnumu ir žavinčių tonų išgavimu, kurį girdėjome Mozarto motyvuose. Viską suglaudus, p. Vasiliūnas yra didelė muzikinė asmenybė.

— Vasiliūnas išpildė, — rašo "Nuernberger Nachrichten", — Wolf - Ferrari ir Regerio sonatas sunkiai atsiekiamu smuikiniu stilium ir nuostabia skambėsio kultūra.

— Taurus kuklumas ir neiškreiptas muzikinis pajėgumas įrodė, — rašo "Der Allgaeuer", — kaip muzikinė kūryba apjungia tautas. Pilnai subrendusio menininko tikslus, spindintis tonų išgavimas davė suvargusiam šių dienų žmogui muzikinio sustiprinimo, paremto tikru tikėjimu į Dievą. EL.

Kiek Vokietijoje lietuvių?

Prieš metus vakarų Vokietijos zonose — britų amerikiečių ir prancūzų — lietuvių buvo 33.321. Šiuo metu stovyklose bėra likę ca 8.730. Lietuvių kunigų prieš metus buvo 164, dabar — 94. Gimnazijų ir vidurinių mokyklų yra dar 16 su 600 mokinių, pradžios mokyklų 16 su 1.004 mokinių, vaikų darželių 16 su ca 900 vaikų ir ca 100 studentų, kurių savo laiku buvo per 2.000. Šiuo metu į JAV buvo gabenami ūkininkai, dėl to kitų emigracija buvo sulėtėjusi. —ELI.

Amerika prašo 500 kunigų

Apaštalinės Nunciatūros valdytojas Vokietijoje vyskupas Muench pranešė Lietuvių Tremtinių Sielovados Tarnybai, kad Vatikane gauta iš Brazilijos, Chilės, Peru, Kolumbijos, Venezuelos ir Kanados vyskupų prašymai liečią 500 kunigų, kuriuos norėtų gauti ypač misijų darbui. Darbas turėtų būt sunkus ir daug jėgų reikalingas, dėl to norima geros sveikatos ir darbui pasiaukojusių kunigų. Vyskupai nori iš anksto gauti tokių kunigų biografines žinias. Dėl to Vatikanas yra parengęs specialias anketas. Šiuo metu Vokietijoje esą lietuviai kunigai baigia jas pildyti. Atrodo, kad anketų tikslas platesnis — ne tik minėtų vyskupų prašymas patenkinti, bet iš viso misijų darbui pasaulyje tikslingiausia panaudoti pajėgiančius kunigus. —EL.

Sovietų akija prieš DP

paskutiniu metu vėl sustiprinta. Jų spaudžiamas, IRO centr. Vokietijoje — Bad Kissingene — įspėjo DP laikraščius nerašyti prieš sovietus. Sovietai reikalauja IRO negalinčius emigruoti paliegėlius, nepagydomuosius, senelius atiduoti jiems. Tremtinių globos ir šalpos organizacijos pakėlė dėl to protestą. Pastebėta taip pat, kad sovietų agentai sustiprino skundimą emigruojančiųjų, kad tuo būdu trukdytų DP įkurdinimą. Austrijoje suimta grupė sovietų agentų, kurių uždavinys buvo grobt tremtinius ir gabenti į sovietų zoną. Sovietai stengiasi pasidaryti spragą vakariečių nusistatyme neišduoti DP. Todėl jie pradžioj nori tik psichinių ligonių. Spragą padarę, toliau jau jie reikalautų ir sveikųjų. Žinoma, tuos ligonius bolševikai demonstruotų kaip vakariečių elgesio aukas, nors faktiškai tai kaip tiktai bolševikinio teroro aukos yra.

Belgijos lietuviai

Šių metų pradžioje Tilleur miestelyje įvyko Belgijos Lietuvių Tremtinių Bendruomenės skyrių atstovų suvažiavimas. Jis išrinko BLTB centro valdybą: pirm. Stp. Paulauskas, vicepirm. — J. Zaleskis, seks. — T. J. Aranauskas, ižd. — V. Bacevičius, spaudos ir švietimo reikalų tvarkytojas — kun. Pr. Gaida. Revizijos komisijon: Dulkė, Slapšinskas ir Venckevičius.

Iš Pietų Amerikos

Pamoka mūsų raudoniesiems

Ne vien tik Kanadoje ar JAV yra raudonų lietuvių, yra jų ir Aregntinoje. Štai vienas Maskvos agentų suklaidintas lietuvis Juozas Radzevičius, kuris gana gražiai gyveno ir gerai vertėsi Argentinoje, sumanė išvažiuoti į raudonąjį 'rojų" — į tarybų Lietuvą. Išsirūpinęs per didelį vargą dokumentus, išvažiavo. Deja, vietoj rojaus, ten rado pragarą ir turėjo bėgti iš raudonųjų nagų.

Pabėgęs iš tarybų Lietuvos, Juozas Radzevičius atsidūrė Prancūzijoje ir iš ten parašė laišką į Argentiną savo draugams ir pažįstamiems. Laišką išspausdino "Argentinos Lietuvių Balsas", kuris skamba šitaip:

"Pradedant Naujuosius 1950 metus, širdingai sveikinu visus savo draugus Argentinoje, su kuriais man teko bendrauti.

"Mieli broliai, atleiskite už mano padarytą klaidą. Aš buvau vienas iš tų, kurie patikėjo bolševikų melais ir paliko Argentiną. Aš atvykau į Sovietus, bet greitai turėjau bėgti į Europos vakarus nuo bolševikiškų žalčių, kurie tik akis pasauliui muilina, o darbo žmogų laiko šuns vietoje ir dar blogiau.

"O, kad aš galėčiau vėl patekti į Granja Canale, Argentinoje, kur aš dirbau ir gražiai gyvenau! Tuomet būčiau laimingiausias žmogus pasauly.

"Su gilia pagarba, Juozas Radzevičius.

"Prancūzija, Kalėdos, 1949."

Toks laiškas, rašytas pažįstamo asmens, atrodytų, kad turėtų atverti akis suklaidintiems ir suraudonėjusiems lietuviams, tačiau ar jie prisivers į padėtį pažiūrėti blaiviomis akimis? Sunku į tai atsakyti...

IŠ ANAPUS

Saviems viskas galima

"Tiesa" rašo:

"Gižų tarybinio ūkio skyriaus vedėjas Valaitis, šių metų pavasarį pradėjęs šiame ūkyje šeimininkauti, padarė neleistinų, įstatymais baudžiamų nusikaltimų. Savavališkai paėmė tarybinio ūkio veislinį eržilą — reproduktorių ir taip pradėjo ant jo dieną ir naktį jodinėti, jog nujodinėtas reproduktorius negalėjo net savo uodegos panešti". (Apie tai, kad sovchozo vedėjas kankindavo Lietuvos darbo žmones, "Tiesa" tyli).

Skaitome toliau:

"Tarybinio ūkio skyriaus vedėjas Valaitis savo nuosavas kiaules šėrė tarybinio ūkio pašaru".

'Valaitis savavališkai mainė su eiguliu tarybinio ūkio avižas į beržines kartis.

Brigadininkas Šmitas imdavo iš Valaičio sandėlio raktus ir čia, be vedėjo, išduodavo gūdrus; pagaliau, visko nesuskaičiuosi, pritruks ir pirštų beskaičiuojant — rašo "Tiesa".

Tarybinių ūkių ministerija pasiuntusi savo revizorių, kuris vietoje atradęs, kad Valaitis yra tikras vagis ir apgavikas. Tačiau, "atstovui" grįžus atgal, skundas buvo įdėtas į ministerijos bylą. Valaitis liko "sausas", tarytum nieko blogo nebūtų įvykę...

Nauji ordenai

Kadaise bolševikai skelbėsi kovoją su caristinių laikų ordenais ir antpečiais. Šiandien SS SR karininkai ir policija tvaska lygiai tokiais pačiais auksiniais antpečiais, o ordenais nukabinėtos ne tik jų, bet ir darbininkų krūtinės. Ordenai ir medaliai sovietinėje žmogaus eksploatavimo sistemoje pasidarė priemonė darbininkų stropumui kelti. Tais pačiais keiais eina ir satelitai. Štai Lenkijoje paskelbtas ordenų įstatymas, kuris įveda jų visą eilę naujų: "Darbo pirmūno" ordenas būsiąs duodamas už pirmavimą darbe; "Produkcijos recionalizotoriam" — už naujoves darbo metoduose; "Darbo vėliavos" net dviejų klasių — už nuopelnus ūkio, kultūros, visuomenės ir karo tarnybos nuopelnus; "Liaudies Lenkijos stotybininko" — už nuopelnus krašto atstatyme. Kągi, pradžia nebloga.

Radio

Pavergtoje Lietuvoje dabar veikia tik viena radio stotis — Vilnius, bet ir per ją daugiau girdima rusiška programa, nei lietuviška. Kiekvieną rytą, po informacijų iš Maskvos rusiškai, radio pranešėjas su burliokišku akcentu prakalba lietuviškai: "Labas rytas, draugai! Kalba Vilnius, banga 560 metrų..." ir perskaito keletą trumpų žinučių, kuriose tegiriama komunistų padaryta pažanga.

Paskui Vilniaus radio vėl transliuoja Maskvos programą rusiškai ir tik tarpais duoda keletą lietuviškų pusvalandžių.

"Patriotai ir reakcijonieriai"

Taip dabar Lenkijoje komunistų propaganda skirsto kunigus. Visur varoma karšta propaganda už "Caritas" necionalizavimą. Fabrikuose rengiami mitingai, kurie 'priima" tą reikalaujančias rezoliucijas. Šaukiami specialūs rajoniniai priešbažnytiniai susirinkimai, į kuriuos patraukiama po keletą bolševikam palankių ar nusilenkiančių kunigų ar ekskunigų ir skelbiama: "Kunigai patriotai sveikina valdžios sprendimą", "Kunigai patriotai smerkia Caritas veiklą" ir pan.

Naujos kolonistų bangos

Iš Pabaltijo ateinančios žinios sako, kad šiuo metu į ten plūsta dideli būriai rusų. Oficialiai aiškinama, kad tai pagalba broliškųjų respublikų naujajai sovietinei kraštų administracijai sutvarkyti. Beabejo tai nauji Lietuvos valdytojai, kurie valdys per 60 rajonų, į kuriuos padalinamas visas kraštas vietoj apskričių. Kad jie kada nors iš krašto išsinešdintų, nėra vilčių, nes tai "specialistai", reikalingi krašto administravimui.

AL OYZAS BARONAS

PRIEŽASTIS

Tai įvyko tada, kai Lietuvą buvo pervažiavęs antras karo vežimas ir antram okupantui kai kas bandė tikėti, kaip atnešusiam laisvės aidą. Visada triukšme galvos susisuka ir tik paskiau, kai praėjo keletas mėnesių, vėl buvo aišku tai ko triukšme ir keršte nenorima matyti. Buvo pasibaigęs per kraštą nuėjęs sukilimas ir jauni vyrai apatiškai žiūrėjo kiek nedaug ta didelė talka buvo teuždirbta.

Ilgalaukių kaimo bernai stebėjo pavieškelyje ilgas pilkai dažytų, dažais ir dulkėmis, vyrų ir vežimų voras ir girdėjo, kaip keikia žemė nepratusi nešioti geležis. Bernai nebejautė noro dirbti, nes viskas buvo baisiai laikina ir paviršutiniška ir viskas stovėjo maždaug, kaip prie poros laipsnių šalčio ežero ledas, kuris dėl nedidelio oro pakitėjimo galėjo sutirpti ir neverta buvo nieko ant jo statyti.

Neramus buvo bernų kraujas ir jei tai būtų buvę sava, jie nebūtų galėję nė dienos iškęsti neįsijungę į tos, tuo laiku didelės ir jėga dvelkiančios, masės tarpą, nes ir jėga rikiuojasi į panašių grožiui kerų eilę, varančių kartais žmogų iš proto ir kartais dėlto susimaišo jėgos, drąsos ir beprotybės sąvokos.

— Žinai, spjaut man į tai, — taria vienas jaunas, Mykolu vadinamas samdinys, iš trijų stovinčių prie vieškelio užtiesto baltom paklodėm, pro kurias veržiasi į žemę svaiginantys, lyg pavirtę į geriausią degtinę liepos saulės spinduliai, o keliu pirmyn geležinės voros.

— Į viską spjaut kas ne sava ir juo labiau į tai, kas priespaudą nors ir ne tau pačiam neša, — atsako dvižemis Stepas Bajorūnas ir nusispjauna į laukus pilnus nuglebimo ir nuobodulio.

— Ne, į viską nereikia moti ranka, — numeta lėtai sakinį Romas dvidešimtmetis studentas, vėdindamas dideliu lapu išraudusį veidą, — nereikia, nes ir tai gerai, kad viena bėda pakeičia kitą ir atrodo, kad iš naujo pradedi kęsti. Ir tai daug lengviau. Taip lyg bulvių maišą kai ant kito peties uždedi lengviau, nors vistiek tu pats neši. Nors kai pagalvoji nedaug kas mums liko. Siekėm ir ieškojom. Veržėmės lyg jauni arkliai pirmyn ir galvas keletas padėjo. Ir kas iš to? Nuobodu ir liūdna. Ateitis, stovinti kažkur toli už debesų ir rūko, širdį ėdą. Ėda,

Tėvynės ilgesys

Montažas, transliuotas per Val d'Or radio lietuvių valandėlę vasario 16 dieną.

Pasiklausyk, kaip žemė mūs vaitoja,
Mirdamas brolis šaukia tave vardu:
— Gyvybė gęsta... Tegul tik laisvė jums bujoja,
— Aš iškeliauju, pasilieki tu...
(Ten, kur Nemunas banguoja).

Meni dainą kadais...
Kaip naktužė užeis
Nežinau kur keliaut—apsistoti?
Ir užėjo naktis...
Dešimt metų dar vis
Nematyti šviesos spindulėlio.
Dangau, siųski žaibus,
al gi laisvė atbus!
Ar pasaulis vergaut pamorėjo?
(Sutems tamsi naktužėlė)

Vėjau, vėjužėli! Pūski nenustoki!
Iš rytų šalelės, tėviškės laukų.
Aimanas atneški, pasauliui byloki
Kad pavergtoj žemėj laisvas — vien tik tu.
Ar tu nepavargsti, siautęs ligi valios?
Nėr kur pailsėti tėviškės laukuos.
Nugriautos sodybos, dingę girios žalios,
Gūdus tavo balsas, lyg aidas kapuos.
Vėjau, vėjužėli! Tais "Requiem" tonais,
Kurių nesupranta budelio širdis,
Tu išlydi mirti vežamus vagonais,
Siųsk pavergtų raudas į laisvas šalis.
(Iš rytų šalelės)

Augale Nemuno, Neries ar Šešupės!
Veltui tu vilies svetur leisti šaknis.
Per kietas granitas, putojančios upės, —
Gimtųjų laukų ilgėsis širdis.
Puikus yr magnolijos žiedas! Tikiu,
Bet tau artimesnis žemčiūgas palangėj,
Tu mirsi iš ilgesio sesių dainų,
Melsvų kregždžių tevynės padangėj...
(Kur bėga Šešupė)

Mes keliaujam gūdžią naktį,
Tamsią, juodą ir ledinę.
Argi širdys nustos plakti,
Nebus kelio į tėvynę?
Iš tėvynės žemės moja,
Juodi skliautai, be žvaigždžių,
Mirties angelas lakioja,
Klaikų juoką jo girdžiu...
(Sėdžiu po langeliu)

Ar meni upeliuką mažytį,
Smūtkelį, kuris rymo ten vienas,
Ir seną šakotą žilvitį,
Kur bėgo laimingos mūs dienos?
Tą smūtkelį — sunaikino,
Ir žilvitį jau nukirto.
Tik upelis taip patvino,
Ašarėlėmis pavirto.
(Kur bakužė samanota)

Žinau aš, mama, kad tavo meilė,
Prilygsta žiedui, prilygsta saulei.
Jai nusakyti, žodžių man maža,
Be jos gyventi — sunku pasauly.
Ar aš sugrįšiu, kaip piligrimas
Į savo žemę, ramybės uostą.
Nors tenai liktų vien tik arimas,
Kad tik galėčiau tave paguosti.
(Tykiai, tykiai Nemunėlis teka)

Lietuvos laukuose

Tėve mūsų

Charles Peguy.

TĖVE mūsu, kurs esi danguje, tai mano sūnus išmokė juos tos maldos. Sic ergo vos orabitis — taip tad melsitės.

Tėve mūsu, kurs esi danguje, — gerai žinojo, ką aną dieną veikia mano sūnus, kuris juos taip mylėjo.

Kuris gyveno tarp ju, kuris buvo vienas iš ju.

Kuris vaikščiojo žeme kaip jie, kuris kalbėjo kaip jie, kuris gyveno kaip jie.

Kuris kentėjo.

Kuris kentėjo kaip jie, kuris mirė kaip jie miršta.

Ir kuris juos pažinęs, taip myli juos.

Kuris atnešė į dangu tartum žmogaus skonį, tartum žemės skonį.

Mano sūnus, kuris juos taip pamilo, kuris juos amžinai myli danguje.

Gerai žinojo, ką aną dieną veikia mano sūnus, kuris juos taip myli.

Kada tarp ju ir manęs pastatė tą pertvarą, Tėve mūsų, kurs esi danguje, tuos tris ar keturis žodžius.

Pertvarą, kurios mano pyktis ir gal mano teisingumas niekuomet neperžengs.

Laimingas, kas užmiega po tu triju ar keturiu žodžiu pirmosios sargybos apsauga.

Tu žodžiu, kurie eina prieš visas maldas taip, kaip prašančiojo rankos tiesiasi prieš jo veidą.

Kaip dvi prašančioji sudėtos rankos pirmauja prieš jo veidą ir ašaras ant veido.

Tu triju ar keturiu žodžiu, kurie nugali mane nenugalimą.

Ir kuriuos jie siunčia priekyje prieš savo nedalią, kaip dvi sudėtas ir nenugalėtas tame sujungime rankas.

Tu triju ar keturiu žodžiu, kurie, kaip puikus snapas prieš neturtingą laivą, eina pirma.

Ir išskleido mano pykčio antplūdį.

O kai snapas praeis, praeina laivas ir jo pėdsakais visas laivynas.

Taip štai, sako Dievas, dabar juos matau;

Ir taip matysiu per amžinybę savo, per amžiu amžius, sako Dievas.

Ir sugalvojo taip mano sūnus, kad juos taip per amžius matyčiau.

(Ir kad juos taip teisčiau. Kaipgi norite, kad juos kitaip teisčiau, dabar.

Po to kas atsitiko?)

Tėve mūsu, kurs esi danguje, labai gerai žinojo mano sūnus, kaip daryti.

Kad surištu mano teisingumo rankas ir atrištu mano gailestingumo rankas.

(Nekalbu apie savo pyktį, kuris visuomet buvo tiktai teisingumas, o ne kartą mano meilė).

Ir dabar turiu juos teisti kaip tėvas.

Laisvai vertė
Jonas Gailius.

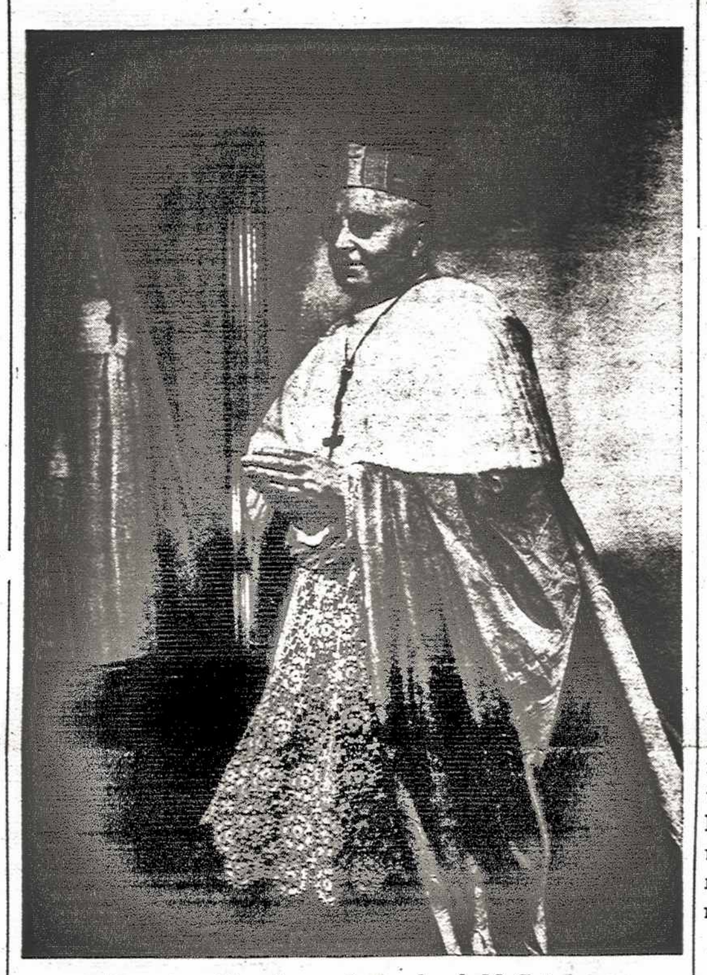

Toronto arkivyskupas J. Em. kard. McGuigan, dalyvavęs iškilmingose liet. pabaldose vasario 18 d. Toronto katedroje.

L. ŽITKEVIČIUS

Piemenėlis pas Karalių

Girdėjau pasakoj — tarnai gėles karaliui barsto,
Ir žydi jos, ir džiugina pilin užklydusį našlaitį.
O aš radau jas vystančias ir atnešiau prie tavo karsto,
Šventasis mano žemės karalaiti.

Radau jas vystančias — ir nesuvilgė rasos,
Tik atsiduso Vilija, tik lenkės maldai lankos...
Aš per laukus atkeliavau ir suklupau prie tavo karsto basas,
Prieš karalaitį piemenėlis menkas.

Ak, neprašysiu aš pilies nei jos takų žemčiūgais klotų,
Tiktai — kad grįžtų vasaros tos pačios,
Kad piemenėlio dūdelė tavo meilę atkartotų,
Kad būtų laisvos mano lankos plačios.

Recenzijos

Metraštis 1950. Redagavo T. Dr. L. Andriekus O.F.M., išleido Tėvai Pranciškonai, Kennebunk Port, Maine, spaudė "Darbininko" spaustuvė Bostone, 1949 m., viršelis ir vinjetės dail. V. Vijeikio, formatas 26 x 17,5 cm., 222 psl., 62 iliustracijos.

Dedikcija: Šventaisiais 1950 metais melskime Tautų Viešpatį laivės mūsų tėvynei, kenčiančiai jau dešimtuosius vergijos metus.

Mūsų gyvenime iki šiol nebuvo įprasta, kad vienuolynai aktyviai reikštųsi bendroj kultūrinėje veikloje. Atrodė, kad jie tesidomėjo vien religine beauklėjimo sritimi. Kituose katalikiškuose kraštuose vienuolynai daug kur yra išvarę ir dar tebevaro plačias vagas kultūrinėje dirvoje. Džiugu, kad lietuviai vienuoliai pasuko šia kryptimi. O pasuko pirmieji pranciškonai, iš kurių to mažai kas tebuvo laukęs. Savąjį Kennebunk Port vienuolyną jie jau verčia stipria lietuviška tvirtove. Užtenka prisiminti, kad jie nesitenkino savu 'Šv. Pranciškaus Varpeliu", kuris jau yra įgavęs visiškai naują rimto religinio žurnalo pavydalą, bet perėmė ir "Aidų" leidimą. Kitas šios naujos jų veiklos gražus dokumentas yra čia minimas Metraštis, kurio mintis beabejo senesnė už "Aidų" reikalą.

Gaila, kad Metraščio redaktorius pratarmėje nepažada, kad toks leidinys bus leidžiamas kasmetai. Tikrai gaila, nes tai tikrai gražus leidinys (ir nebrangiai pardavinėjamas — $2.50), puikus mūsų gyvenamojo meto dokumentas ir taip puošniai ir skoningai išleistas, kaip dabar retai kuri knyga bepasirodo.

Pratarmėje redaktorius pasisako, kad Metraštis skirtas gyvenamojo meto aktualiems klausimams išryškinti. Dėl to jis pradedamas Šventųjų Metų skyriumi, kuriam išspausdinta Šv. Metų Popiežiaus bulė, Šv. M. Malda ir prel. Pr. Penkausko strp. "Jubiliejiniai arba Šventieji Metai", B. Brazdžionio eilėr. "Mūsų Metai", Įsidėmėtinos datos ir 1950 m. kalendariumas.

Skyriuje "Dievas — Mūsų Prieglauda (39—76 psl.) yra str.: vysk. V. Padolskio "Gaila man minios", nagrinėjąs kunigiško pašaukimo ir kunigų reikalo klausimus; T. Dr. B. Grauslio, O.F.M. 'Kristus Visagalio Dievo planuos", J. Girniaus "Tikėjimo ir netikėjimo kova mūsų dienomis", prof. Dr. A. Maceinos "Kaino prisikėlimas" (esminiai bolševizmo bruožai) ir B. Brazdžionio, K. Grigaitytės, H. Nagio ir J. Aisčio eilėraščių.

Sekančiame skyriuje — "Lietuva — Tėvyne Mūsų". (77 — 124) randame vysk. V. Brizgio "Lietuvių tautos ateitis ir šeima", prof. J. Brazaičio "Lietuvos vergijos dešimtmetis", prel M. Krupavičiaus "Šiandieninė liet. tautos kova už laisvę", ir T. Dr. V. Gidžiūno, O.F.M., "Pranciškonų įnašas į liet. tautos kultūrą". A. Vaičiulaičio vaizdelis 'Vidūdienio kaitra" ir Bradūno F. Kiršos bei Andriekaus poezija tikrai nukelia mus į tėvynę.

Skyr. "Už Jūrelių už Marelių" (125—172) rašo J. Kmitas "Lietuvybė Amerikoje", prel. J. Balkūnas "Amerikos lietuvių katalikų akcija", L. Šimutis "Amerikos liet. vienybė Lietuvai laisvinti", T. J. Vaškys, O.F.M., "Lietuvos pranciškonai Amerikoje". Čia pat M. Vaitkaus, A. Rūtos, Maironio, Bradūno eilėraščiai ir St. Bradūno ištrauka iš romano "Rapolas Gelžinis — 'Varpai skamba".

Paskutiniame skyriuje "Svetimais keliais" (173—218) skaitome: kan. F. Kapočiaus "Lietuvių tremtinių bažnytinis — religinis gyvenimas vakarų Vokietijoje ir Austrijoje", P. Jurkaus "Lietuvių kultūrinis gyvenimas tremtyje", kan. Dr. J. Končiaus "Lietuvių tremtinių emigracija", o greta to A. Nykos-Niliūno eilėraštis, N. Mazalaitės "Tamsi dėmė" ir J. Krumino "Baladė apie viltį".

Straipsniai visi parašyti rimtai, tad Metraštį perskaitęs ir pabūvoji Lietuvoje, ir pasvarstai jos problemas, susipažįsti su senosios išeivijos veikla JAV (gaila, kad ne visur), pavaikštai vingiuotais tremties keliais ir kartu atsigauni poezijos bei beletristikos perliukais.

"Lietuvių Kelias"

Naujas lietuvių laikraštis "ant kairio šono" pasirodė Brooklyne, redaguojamas stiprių jėgų, kaip Henrikas Blazas, Liudas Dovydėnas ir Juozas Petrėnas, o leidžiamas Dr. Mykolo M. Devenio. Formato kaip "The Ensign". Laikraštis daro gerą įspūdį, kviesdamas Lietuvos vadavimą statyti aukščiau visko, aukščiau srovinių ir asmeninių reikalų". Sekmės naujam lietuviškam laikraščiui.

Redakcijai prisiusta

A. Vilainis, Žmogus, kuris amžinai keliavo. Reportažai iš kelionių Lietuvoje. Viršelis ir iliustracijos dailininko J. Pautieniaus, I sąsiuvinys, išleido Knygų Leidykla Nemunas, 1950 m. Cicero, Ill. 54 psl. Tai pirmasis iš numatomų 6 sąsiuvinių. Tekste 25 iliustracijos.

Valio, Juokdarybos Veiksnių organas, Nr. 1, 1950 m. vasario 12 d., Philadelphia. Tai mėnesinis humoro laikraštis.

---

brol, ir nežinai kas tai per ateitis. Nesimato, o griaužia. Taip lyg arti būtų. O ir spjauti į viską norisi ir norisi nežinoti nieko. Manai žemę dirbti norisi? Kam norisi? Šienas nepjautas, o mes stovim čia ir žiūrim į tas prakeiktas geležis ir norim prieiti arčiau ir pažiūrėti į jas judančias ir pasirengusias spjauti ugnį. Norim ir bijom. O ką? Prieisi, lieps sėsti ant kokio vežimo ir važiuoti. Kas mums? Galim ir važiuoti. Bet, žinai, namai, Jei yra namai, tai dažniausiai yra juose kam verkti. Argi netiesa? Žemė maišosi. Kraštai, brol, sunku beatskirti. Pasiutęs reikalas prasidėjo. O mes čia stovim ir nuobodulys mus pjauna. Kažko norisi kas kraują sujudina. Užkreičia šitas judėjimas.

— Nepagalvoji apie tame judėjime žūstančius, — papteli baisiai surūkytą suktinę Mykolas.

— Tikrai, manai, kad labai svarbu kam tavo smalsumas. Geriau, brol, nuoboduliu ir netikrumu sirgti, negu šitokiomis velnio dulkėmis bristi ir nešti kaustytus batus ant kojų ir pečių, ir antyje mirtį, — vėl sako Romas.

Valandėlę jie tyli. Apsisuka link sodžiaus ir žiūri į savo viensėdžius. Laukuose ganosi karvės ir trankosi ant grandinių arkliai. Vasara. Vabalai nebijo jokių potvarkių. Bernai mato, kaip per lauką ateina buvęs teismo sekretorius Valys. Neblogas vaikinas ir gal mažai daugiau mokytas negu jie.

— Sveiki! — jis šaukia iš tolo ir rauna smilgas kas žingsnį, truputį pasilenkdamas ir atrodo lyg šlubčioja.

— Taigi, atėjai pažiūrėti tos velnio jėgos pilkai maliavotos? — klausia Bajorūnas ir jie vėl visi keturi žiūri į vieškelį. Vėliau apsigręžia ir eina link sodžiaus.

— Palaukit valandėlę, — taria Valys.

— Ką? Pamatysi kai įkiš tave į šią pilką masę, — murmteli Mykolas, — manai mus laikys čia taip valkiotis po šiuos laukus?

— Pamatysi. O sakom, kad nuobodu čia. Žemė maišosi. Kraujas neramus ir norisi velniai žin ko, anot Stepo. Gal kulkos į kaktą? — laužia Romas žalius kviečius. Vienu jis mojuoja stipriai lyg liaunu kardu norėdamas kažką sukapoti. Jis minutę pagalvoja ir tęsia:

— Niekai. Ginčai visada ginčais lieka. Dažniausiai negalvoja apie reikalą, bet apie ginčą. Bet vistiek šitoj košėj nesinori sėdėti. Nežinai kam ir kur tu reikalingas, bet nuobodu taip.

Jie vėl eina iš lėto takeliu, plačiu ir pravažinėtu, link sodžiavietės. Dunkso dvaro centras tarp aukštų ir varnų riksmo iškankintų medžių. Raudonos plytos ištrupėję ir rodos nuo tolo kvepią drėgme ir pelėsiais gonkos. Toliau nuo jo laukai. Dažyti ir spalvoti. O tose atvirutėse namai. Namai seni ir visai nauji, kvepią giria ir sakais.

— Matai, dulkės ir dulkės, — pradeda nei šį nei tą sekretorius. Jis žiūri pirmyn ir negalima suprasti, kaip jis mato užpakaly toli palikusį vieškelį pilną pasiutusio pilkumo. — Matai, eina nepabaigiamos voros. Milijonas. Ne, gal daugiau, kaip milijonas. Nesuskaitoma daugybė karių. Niekas nežino kiek. Gal net tie, kurie juos surašė. Dingsta kasdien plotuose dideliuose ir kaskart platėjančiuose. Iki begalybės. Čia eina daiktai ir žmonės. Ir jie maišosi ir sunku pasakyti, kas daiktus ir žmones valdo. Nematoma ranka. Nematoma ir pasiutusiai stipri. Galėtų juk ne vienas ten einąs neiti. Tikrai galėtų neiti, nes valdo tik vienas, o eina milijonas. Milijonas bijo vieno. Na, tegu ir kelių. Ir milijonai yra keli. Bet jie yra milijoniniai vienetai. Ir milijonai bijo vieno įsakančio, nes jiems bijoti padeda kitas milijonas. Milijonas milijonui talkininkauja klausyti. Sunku dideliem skaičiam susitarti dėl neklausymo. Taigi ir šis nesusipratimas varo juos į pakasynas. Sakote jums nuobodu. Tikrai, nuobodu, nes milijonas galvų tingi galvoti. Galvoja kelios galvos ir blogai nugalvoja. Dažniausiai. O mes ar galvojam? Sunkus darbas galvojimas. Sunkesnis už tingėjimą. O nuobodulys ir dūšios neramumas — už anuos abu.

— Matai, koks žaltys. Metė tada bombą ir nepataikė į dvarą, — pertraukia Bajorūnas. Jie visi išmoko kalbėti ir tingi vienas kito klausyti. — Rusas, draugai, nepataikė. Kvailas. O galėjo pataikyti. Buvo ratų daug iš Prūsijos ir ratuose nemažai sėdėjo. Net juokas ima. Nesvarbu. Nereikia. Bet, kad nesprogo, tai jau kitas reikalas. Sabotažas, kaip jie patys sako. Kluone bomba tebera įsmigusi į žemę, tik sparneliai matyti.

— Reikėtų iškelti, pažiūrėti, kaip atrodo nesprogusi, — abejoja Mykolas ir tyli. Jam pasirodo, kad jis baisiai kvailai kalba.

Toliau žaliuoja pušynas. Dalis jo priklauso dvarui ir dalis besiskirstantiems. Žalias ir mėlynas iš žalumo.

— Ot nunešt į tą pušyną ir išsprogdint, — pritaria Romas.

Dabar nebėra kvailystės. Jiedu kalba apie tai ir sunku suprasti, juokas tai ar teisybė.

— Einam pažiūrėti kaip atrodo, — taria sekretorius ir brenda pieva. Prie kelnių segasi pūkai įvairių sėklų ir bernai brisdami murma. Jie keikia tyliai ir negalima suprasti pievas ar gyvenimą. Jie šį vidudienį valkiojas patys nežinodami ko. Žemėje maišatis ir ji neleidžia prisilenkt prie darbo, kaip seniau, kai viskas plaukė vienoda, rodos šimtus metų tekėjusia, vaga. Karas kaip didelis samtis maišo Europą lyg puodą ir kiekvienas smulkus žmogelis lyg miltų dulkelė privalo judėti. Jie prieina arčiau prie klojimo, nuo kurio netoli žemėn įlindusi bomba. Jie stabteli. Užsižiūri. Taip lyg niekur nieko. Lyg kuolas įkaltas pernai metais. Aplink pievos sužėlę ir kvapios. Tik toliau, keletoj vietoj, žemės išmestos į paviršių. O čia aplink želia žolė ir smilgos truputį juda.

— Matai, daug parako šioj bjaurybėj, — taria Mykolas ir visi žiūri į jį ir nori išskaityti rimtai ar ne sako jis visa tai.

— Taip, — jis taria vėi, — išardai ir parako turi. Akmenims skaldyti. Arba kiškius šaudai. O seniau darydavom patys iš druskos ir sieros.

— Taigi, daug ardytojų pas poną Viešpatį, — sako Valys.

— Bet reikia iš čia ją iškelti. O taip ir stovės čia šimtą metų ir žmonės bijos pro šalį praeiti. Negi šauksiesi ką nors tokiems niekams talkon iš Prūsijos. Vieną kartą juk gali sprogti ir gali niekada.

— Ir tai — sprogs ar ne — ir yra visas reikalas. Taigi, mūsų laukuose sėdi velnias ir mūsų vyrai bijo prie jo prieiti ir išmesti jį, — apsisuka Bajorūnas į vienkiemių eiles, susodintas ant kalnelio, nuo kurio pūdymo vagos bėga lyg nedidelių, vandens pragraužtų, griovelių eilės.

— Ryt ateikim ir iškaskim, — taria Romas ir išsigąsta savo žodžių. "Kvailas darbas", pagalvoja, "juk nuo mažiausio pajudinimo gali išlėkti į viršų. — Juk nesprogs, — taria garsiai, — tei jau iš taip aukštai kritusi sveika paliko. Ir dar taip ilgai čia gulėdama.

Juos visus iš lėto beeinančius puola dvaro šuo. Didelio dvaro, apgriuvusio, nes, kaip kartą mokytojas išsitarė, tie žmonės myli gyvenimą, o ne žemę, užmiršę, kad kitiems čia pat stovintiems ant tų laukų, be žemės nėra gyvenimo. Šuo vis puola. Didelis ir ilgi plaukai dengia jo nosį ir akis. Jis traukia retėžį ir pro siaurą apie kaklą apsuktą grandinę veržiasi kimus balsas.

— Velnias, matai loja, — meta akmenį jį Bajorūnas, — o kai ten krito bombos ar lėktuvai ūžė norėdavo lįsti į žemę. Cypdavo ir lįsdavo pažįstamam ir nepažįstamam po švarku. Kvailas, mano, kad žmogus ką nors gali. O tas žmogus, toks pat biednas ir suniokotas savo paties išmislų.

Valandėlę visi eina tylėdami. Vaikšto žmonės toliau ir ganyklose piemenys pliauškina botagais. Taip viskas milijoną kartų matyta ir kiekviename grumste yra jų pėda ar prakaito lašas.

— Ot niekus kalbam, — pertraukia Romas, — ar mūsų tas laukas? Dvaro. (Bus daugiau)

Ottawa, Ont.

Lietuviškoji B-nė čia nedidelė, vos virš 100 asmenų, o ir tie patys dar keičiasi, tačiau lietuviškas darbas žengia pirmyn. O Spiritus movens ir pirmasis visų reikalų rūpintojas yra B-nės Dvasios Vadovas Dr. kun. Razutis.

Nugalėję visas kliūtis, vasario 19-tą, sekmadienį, 11 val. susirinkome į šv. Brigitos bažnyčios rūsio koplyčią pasimelsti. Prasmingi kunigo pamokslininko žodžiai, solisto p. Šimansko pagiedotos "Kai širdį tau skausmas" ir "O, Viešpatie' visų bendros giesmės ir Tautos Himnas sudarė labai iškilmingą ir jautrią visiems dalyviams nuotaiką. Pamaldose dalyvavo ir Federalinės valdžios atstovas p. Dr. Louis Charbonneau, kuris yra naujai įsteigto Pilietybės Departamento skyriaus viršininkas.

8 val. vakare susirinkome į tos pat bažnyčios jaukią salę minėjiman virš 150 asmenų. Vyriausybę atstovavo tas pats p. Charbonneau su Ponia, atsilankė Švietimo Įstaigos sekretorius, Darbo Įstaigos v-kas su savo štabu, vad. "Night School' vadovybė, be to, latvių, estų ir lenkų atstovai, dalis tautiečių pakvietė ir savo darbdavius ar globėjus.

Visus gerai nuteikė gražiai parengti stalai, gražiai dekoruota scena ir gražiai papuošta salė.

Iškilmingą subuvimą atidare v-bos pirm. B. Saulėnas. Jo kalbos mintis angliškai išvertė p. Presaitė. Tikrai gražią kalbą anglų ir prancūzų kalbomis pasakė p. Charbonneau. Jis priminė Lietuvos didybę 14 ir 15 amž., pasidžiaugė, kad mišri kanadiečių tauta pasipildė tikrai vertingomis dvasinėmis vertybėmis dainų, muzikos pavidalu. Jis linkėjo kuo glaudžiausiai naujiesiem ateiviams įsijungti į Kanados gyvenimą ir tapti vertingais jos piliečiais. Po jo sveikino Švietimo Įstaigos sekretorius. Nuoširdžiai sutiktas raštu prisiųstas sveikinimas Parlamento atstovo Mr. Cote, paminėta prisiųsti sveikinimai latvių, estų ir lenkų.

Įvade į meninę dalį p. Alės Paškevičienės paruoštas paveikslas 'Vargo Mokykla Lietuvoje", kuriame dalyvauja p. Matjošaitienė ir Trečiokas jr., fone — Lietuvos jaunimas tautiniais rūbais. Po puikios p. Arštikaitytės deklamacijos iš tylaus marmorando, vėliau p. Šimanskui pritariant solo ir galė pereinant į chorą, padainuojama labai įspūdingai "Lietuva, brangi". Uždangai vėl pakilus, Trečiokas jr. atlieka tam paveikslui užbaigą — padeklamuoja apie Lietuvos vaikučių pasiryžimą būti gerais artojėliais ir kariais.

Solistas Šimanskis padainuoja 2 liaudies daineles ir 2 arijas, naujas debiutantas p. Vaičius — dvi liaudies daineles ir, be to, abu atlieka duetą.

Tautnių šokių grupė, vadovaujama Alės Paškevičienės, pasirodė nauju sąstatu — dalyvauja jau ir vyrai šokėjai — ir žymiai papildytu repertuaru. Pašokama Suktinis, Kalvelis, Šustas ir Lenciūgėlis. Pastaruoju šokiu p. Poškus nuotaikingai ir užbaigia meninę dalį.

Minėjime dalyvavo vietos spaudos atstovai ir foto korespondentas, kurio viena gana didoka nuotrauka šokėjų grupės tilpo vietos Citizen laikraštyje, kartu su minėjimo aprašymu.

Tenka pažymėti, kad šiais metais daug šilčiau buvom priimti ir vietos laikraščių redakcijose ir pas vyriausybės asmenis.

Po minėjimo meninės dalies dar ilgai skambėjo lietuviškos dainos; lietuviška patefono muzika; kartu su svečiais padainuota ir keletas angliškų dainelių.

Pabaigoje svečiams buvo įteiktos B-nės vardu dovanėles — Vizgirdos reprezentaciniai leidiniai apie Lietuvą anglų kalba; atskiri B-nės nariai įteikė savo geradariams, darbdaviams asmenines dovanėles — tautines juostas.

Dalyvis.

Val d'Or, Que.

Nepriklausomybės šventė

Val d'Or lietuvių bendruomenė Lietuvos Neproklausomybės šventę minėjo vasario 19 dieną. 10 val. r. kun. Tėvas Viktoras S.J. (Amerikoje gimęs lenkas) atlaikė pamaldas už žuvusius Lietuvos karius, žuvusius bei tebežūstančius Lietuvos partizanus ir pasakė lenkų kalba labai gražų pamokslą, ragindamas nepamiršti gimtosios kalbos, išauginti jaunąją kartą tautinėj dvasioj ir visomis išgalėmis stengtis atgauti prarastą tėynės nepriklausomybę. 10 val. 30 min., nuolatinio lietuvių pusvalandžio metu, per Val d'Or radio buvo transliuotas tai dienai pritaikytas montažas "Tėvynės ilgesys". Jį skaitė pati autorė Z. Šukienė.

14 val. St. Saveur Academy salėje įvyko minėjimo aktas. Turiningą paskaitą skaitė p. Jonynas. Apibūdinęs kovas dėl laisvės, kvietė lietuvius, metus tarpusavio nesutarimus, eiti bendru keliu, bendrai siekiant tėvynei laisvės ir nepriklausomybės. Po paskaitos mūsų mažosios lietuvaitės — Jonynaitė, Vindašiūtė ir Šukytė — jautriom deklamacijom reiškė meilę ir ilgesį tėvynės, nors jos ir neatmena. Lilijana Šukytė išpildė porą dalykėlių pianinu, p. Dobrovolskis padainavo solo. Minėjimas baigtas Tautos himnu.

Nauji užsimojimai

Po minėjimo sekė vis. susirinkimas, kuris praėjo sutarimo dvasioj. Išrinkta nauja valdyba į kurią įėjo Pakalniškis, Jonynas, Čepukas, Vilimas ir Bakšys. Į revizijos komisiją Rutkauskas, Žulys ir Pikšilingis.

Susirinkimo priimti šie svarbesni klausimai:

1. Naujoji v-ba įgaliojama įeiti į PLB.

2. Įsteigti lietuviams vaikams šeštadienio mokyklą, mokant joje lietuvių kalbos, istorijos ir geografijos.

3. Pasiimti nuolatinai globoti lietuvius ligonius, gulinčius Vokietijoje Gautingen ir Hundlose b. Oldenburg sanatorijose. Paraginti visas lietuvių kolonijas Kanadoje per spaudą pasekti Val d'Or pavyzdžiu. Tikslumo dėliai PLB Kanados provincijos Centro Valdyba turėtų surinkti tikslias žinias apie ligonių kiekį ir vietoves ir jų šelpimą paskirstyti visoms Kanados lietuvių kolonijoms. Toka šelpimo planas leistų kiekvienai bendruomenei siųsti paramą betarpiai.

4. Artimiausiu laiku pravesti rinkliavą, aplankant kiekvieną tautietį, paremti BALFo paskelbtą vajų 150 lietuvių ūkininkų šeimų į JAV transporto išlaidoms nuo uosto iki darbovietės apmokėti.

Susirinkimo metu surinkta Tautos Fondui $31,0. **Sk. St.**

Delhi, Ont.

Šaunus balius sužadėtiniams

Vasario 11 d. Delhi ir apylinkės lietuviai savo nuosavoje svetainėje susirinko pagerbti būsimųjų jaunųjų — apylinkėje visiems gerai žinomų tabako farmerių A. ir B. Tamašauskų dukrelės Janutės ir neseniai į Kanadą atvykusio Beniaus Pakulio, kurie netrukus sudarys naują lietuvišką šeimynėlę. Delhi apylinkėje abu jie gerai žinomi, kaip rimti ir gero būdo jaunuoliai, tad ir į pagerbimą — shawer party — prisirinko daug svečių. Parengimo iniciatorės ir rengėjos buvo pp. Matelienė, Stradomskienė ir Rakštienė, o jas parėmė daugelis kitų bičiulių. Būsimiesiems jaunavedžiams buvo įteikta gausių dovanų, už kurias jie labai dėkingi. Janutės tėveliai pp. Tamašauskai visus tinkamai pavaišino. Dalyvis.

North Bay, Ont.

Tai nedidelis Ontario srities miestelis. Pramonės čia nėra. Tai tik geležinkelių ir kelių mazgas, kuriame neblogai klesti prekyba. Yra daug italų prekybininkų, šiek tiek ukrainiečių, pabaltiečių vos keletas, nors šiaip gyventojų sudėtis marga. Yra ir prancūzų, kurie, kaip ir italai, turi net savo katalikų bažnyčią. Lietuvių -- vos pora šeimų, vienas iš seno čia gyvenąs siuvėjas J. Ramonas, o kitas naujai atvykęs, taip pat siuvėjas. Vasario 11 d. į čia atvyko iš Vokietijos kun. A. Sabas, kuris pastoracinį darbą dirbs tarp italų ir prancūzų, žinoma, palaikydamas ryšius su lietuviais.

Beabejo yra dar daug kitų veitovių, kur lietuvių tėra vos keletas ar net po vieną. O vis dėlto visi esame vienos lietuviškos šeimos nariai ir turim susižinoti.

Is plataus pasaulio

Pagrobtieji vaikai

Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus centras kovo 9-10 d. kviečia Čekoslovakijos, Bulgarijos, Jugoslavijos, Rumunijos ir Vengrijos Raudonojo Kryžiaus atstovų pasitarimus dėl grąžinimo 28 tūkstančių Graikijos sukilėlių pagrobtųjų vaikų, kurie šiuo metu randasi tose rytų Europos valstybėse. Nežiūrint Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus pastangų nei vienas vaikas iki šiol dar nėra sugrąžintas jų tėvams. Vengrų ir Rumunų vyriausybės atmetė R. Kryžiaus atstovų prašymą leisti aplankyti šiuos vaikus. Ne kitaip būtų, jei Raudonasis Kryžius darytų žygių aplankyti Čekoslovakijoje, Bulgarijoje ir Jugoslavijoje.

Smerkia Jaltą

Jaltos susitarimo 5 m. sukakties proga JAV kongrese 3 atstovai griežtai pasmerkė juos ir reikalavo paskelbti negaliojančiais. Kalbėjo atstovai: J. Daxis Lodge, Ant. N. Sadlak ir J. Caleb Boggs. Puolimą suorganizavo lenkai. Mums taip pat prisimintina, kad Jaltoje ne vien Lenkija buvo išduota bolševizmui, bet ir Lietuva ir kitos Pabaltijo valstybės.

GIMSTA RAUDONASSIS GESTAPO

Berlynas. — Rytų Vokietija labai greitu laiku jau turės sumobilizuotus pulkus jaunuolių hitlerjugendo pavyzdžiu ir galingą raudonąjį Gestapo, lygiai tokio pavyzdžio, kaip buvo Hitlerio laikais.

Rytinės Vokietijos įstatymų leidžiamasis organas, vadinamas Volkskammer, išleido du įstatymus, pagal kuriuos pasukamas kalendorius atgal į 1933 metus.

Vienas iš pasirašytųjų įstatymų pagimdo naują ministeriją, kuri eis pareigas valstybės saugumo srityje ir sukurs gestapines jėgas. Tos jėgos — saugumo policija, kaip ir Hitlerio laikais, turės neribotas teises ir galės areštuoti, kalinti ir ištremti visus tuos asmenis, kurie bus susekti kaip "valstybės priešai, agentai, šnipai ir sabotažninkai".

Antrasis įstatymas numato tuojau įsteigti Sovietinėj Vokietijos zonoje jaunimo armiją, kurios sudėtis būsianti net 3 mil. jaunų vyrų, kurie vadinsis "Laisvosios Vokietijos jaunimu" . . .

Vilniaus žydų žudikai nuteisti

Kaip mūsų jau buvo pranešta, Wuerzburge buvo teisiami Martin Weiss ir August Hering, kaltinami žydų žudymu Vilniuje. Tai buv. Gestapo valdininkai. Abu nuteisti iki gyvos galvos kalėti.

Tai aiškus formalus įrodymas, kas Lietuvos žydus žudė. O žydų tarpe dėl to dažnai priekaištaujama lietuviams.

Taip yra JAV

V. F. Kelli, imigracijos ir naturalizacijos komisaro pavaduotojas, kongreso komisijoje paprašė paskirti pinigų 4000 JAV esančių nepageidaujamų asmenų deportacijai. Visi šie asmenys yra laisvi — paleisti už užstatą. Jų tarpe yra apie 100 aktyvių komunistų agentų. Iki šiol jų negalima išgabenti tik todėl, kad susisiekimo bendrovės neturi laivuose vietų. Tokia padėtis tęsiasi jau visi metai, o deportuotinų skaičius kaskart didėja. Ar negalėtų JA Valstybės panaudoti tremtinių gabenimui skirtų laivų, kurie į Europą grįžta tušti?

Įdomu kaip demokratinėse valstybėse su tokiais gaivalais padoriai elgiamasi. O kas daroma ne tik su nusikaltėliais, bet ir su nekaltais asmenimis Sovietų Sąjungoje?

"Caritas" byla Lenkijoje

Kadangi komunistų valdžia norėjo daug kur veikti 'Caritas" vardu, tad vyskupai paskelbė laišką, kad "Caritas' yra likviduotas. Pasirodo, kad atsirado du "klebonai", kurie šio laiško neperskaitė. Varšavos radio puola vyskupus, kam jie tuos klebonus spaudžia paskelbti. Matyt, komunistai mano, kad vyskupai gali jiems leisti naudoti bažnytinės organizacijos vardą.

Be pagrindo priekaištas

Liuteronų pastorius Martynas Niemoeller vienoje kalboje padarė priekaištą, kad Bonnos vokiečių vyriausybėje dominuoją katalikai, o protestantai nustumiami į šalį. Vyriausybės kanceliarijos pranešimu, tai nėra tiesa: iš 282 aukštųjų valdininkų 154 yra protestantai ir tik 128 katalikai.

14.000 katalikų Irane

Irane tėra 14.000 katalikų, kurie priklauso trims ritams — chaldėjų, armenų ir lotynų. Beveik visi iš 17 mil. gyventojų yra Islamo tikėjimo.

Chaldėjų rito katalikai priklauso Salmas ir Sena vyskupijoms — 11.065. Armenų rito katalikai sudaro Ispahan arkivyskupiją — 1.760. Lotynų rito katalikams vadovauja Apaštališkasis delegatas, kuris gyvena Teherane. Jų yra apie 1.500. Tai daugiausia europiečiai.

— LONDONAS. — "Daily Miror" laikraštis skelbia, kad Anglija jau 2 m. turinti pasigaminusi atominę bombą. Ji netrukus būsianti išbandyta Australijos poligonuose.

— HONG KONG. — Visų lauktas badas Kinijoje jau prasidėjo. Kaip praneša iš Šanchajaus komunistų spaudos agentūra, vien rytinėje Kinijoje, į šiaurę nuo Gangtse upės esą "daugiau kaip 16 mil. bado aukų".

— VAŠINGTONAS. — JAV yra 4.480.000 bedarbių. Valdžios žmonės betgi aiškina, kad tai sezoninis reiškinys.

— HELSINKI. — Ruošiantis 1952 m. olimpiadai, kuri turi įvykti Suomijoje, susikirto dvi suomių sporto lygos: kairiųjų darbininkų Atletikos sąjunga ir dešiniųjų Suomių Gimnastikos ir Atletikos sąjunga. Kai pirmieji buvo nustumti, Helsinki miesto taryboje daugumą sudarę socialdemokratai ir komunistai nutarė susiaurinti olimpiados pasirengimams skiriamas sumas. Jei abi sąjungos nesusitars, olimpiada gali būti atidėta.

— VAŠINGTONAS. — Dėl angliakasių streikų New Yorke pradėta normuoti rudojo anglies vartojimas. Jo bus galima pirkti tik su burmistro pažymėjimu, kad tikrai reikalinga.

— ATĖNAI. — Iš Graikijos išvyko paskutinis Britų kariuomenės transportas — 700 karių. Šis transportas išsivežė 12 graikaičių, kurias vedė kariai.

— HONG KONG. — Karas Kinijoje tebevyksta. Nacionalistų aviacija sistematingai puldinėja ir naikina komunistų rankose atsidūrusius svarbius karo objektus. Nesenai 14 bombonešių visiškai sunaikino Šanchajaus elektros jėgainę, teikusią energiją daugeliui fabrikų, o taip pat šviesai.

— FRANKFURTT. — Muenchene amerikiečiai susekė centrą pogrindinės nacių organizacijos "Katakombė Scheinwerfer" — Katakombų Prožektorius. Kaip plačiai ji išsiplėtus, nepaskelbta, bet vadinama 'neabejotinai pavojinga".

— VAŠINGTONAS. — Darbininkų unijų valymas vyksta toliau. Iš CIO naujai pašalintos dar 3 unijos, kurioms prikišta tas pats, kaip ir dviems anksčiau pašalintoms, kad, vietoj rūpinęsi darbininkų reikalais, užsiima komunistine propaganda ir politika.

— PITTSBURGH. — USW unija streikuojantiems angliakasiams NMW unijos paremti pasiuntė čekį $500.000. USW pirmininkas Murray, kuris yra ir CIO pirmininkas, paragino ir skyrius pasiųsti savo aukas.

Katalikų ir protestantų santykiai

(Atkelta iš 3 psl.)

miesiems pamaldų. Kunigai savo akimis pamatė, kad sovietinės zonos KZ nesiskiria nuo nacių laikų KZ. Ir štai protestantų hierarchai beveik pasmerkė vakarinę Vokietijos respubliką, kurioj nėra nei KZ, nei be teismo nubaustųjų.

Reakcijos

Tie pareiškimai sukėlė nesmagų susijaudinimą visų vokiečių sluoksnių. Patys protestantai pakėlė balsą. Vienas rimčiausių protestantų savaitraščių 'Christ und Welt" dėl Niemoelerio pareiškimo parašė straipsnį, apgailestaudamas, kad Niemoeleris neša į protestantų tarpą nerimą ir nesutarimą. "Christ und Welt" pareikalavo, kad Vokietijos evangelikų vyriausioji taryba pasisakytų ir duotų autoritetingų nurodymų, kaip tuos Niemoelerio pareiškimus vertinti. Kai kurie įžymūs protestantai reagavo dar aštriau, ypačiai pasipiktinę Berlyno klebono Grueberio pasakymu, kad sovietinės koncentracijos stovyklos nesančios tokios baisios, kaip nacių. Prieš tai protestuodamas, W. Zehden, Nacių Aukų Sąjungos Berlyno pirmininkas, išstojo iš evangelikų bendruomenės. Reakcijų paveikti Dr. Dibelius ir Grueberis davė spaudai šveininančių paaiškinimų. Niemoeleris tyli. Tuo tarpu Berlyno katalikų vyskupas kardinolas Preysing atviai pareiškė: "Kol pasilieka koncentacinių stovyklų gėda, nebus taikos, ir vienybė nebus atstatyta mūsų tautoj". Kardinolas dar pridūrė, kad jis anksčiau ne vieną kartą yra pasisakęs prieš žmonių deportacijas be teismo ir be žinios. Tą savo protestą dar kartą kartojąs.

Pagaliau, sausio 17-18 susirinkusi, žodį tarė evangelikų vyriausioji taryba. Ji atsargiai formulavo 4 punktus. Pirmas sako: "Pagal krikščionių mokslą žmogaus vertė ir laisvė yra nepaliečiamos. Taip pat vokiečių tautos vienybė, dėl kurios netekimo mes sunkiai kenčiame su visa tauta, negali būti išpirkta tos vertės ir tos laisvės kaina". Taigi čia, kad ir netiesioginiai, yra pasisakyta prieš evangelikų galvą Niemoelerį. Antruoju punktu pasisakyta prieš "Geležinę uždangą", trečiuoju — prieš KZ. Ketvirtasis punktas paliečia protestantų santykius su katalikais: " Prieš antikrikščioniškų jėgų puolimą abi krikščioniškosios konfesijos stovėjome bendroje kovoje. Tas faktas taip pat turi galioti ir šiandien abiejų konfesijų santykiuose, nors tuo pačiu nenuimame pareigos kreipti rimtą dėmesį į konfesinius svorio pasikeitimus". Kitaip sakant, norima išlaikyti protestantų ir katalikų suartėjimas, bet drauge švelniai įspėjama, kad dabartinė padėtis protestantams nėra palanki.

Išvados

Ar šitie evangelikų tarybos nutarimai nuramins vokiečių susijaudinimą dėl Niemoelerio ir kitų pastorių pareiškimų? Ar jie nuramins kai kuriuos protestantus tiek, kad nepairtų geri santykiai su katalikais? Tas abejones kelia jau minėtas "Christ und Welt", kuris į vieną numerį įdėjo net du straipsnius dėl minėtų nutarimų ir ankstybesnių pastorių pasisakymų, ir dar ateity žada tais klausimais rašyti, tiek medžiagos redakcija yra tuo reikalu gavus.

Mums, lietuviams, kurie bolševizmą gerai pažįstame, tektų tik linkėti, kad protestantai nesivadovautų antikatalikiškais jausmais ir neužsimerktų prieš komunistinį pavojų, kuris graso ne tik religijai, bet taip pat tautoms ir jų civilizacijoms.

J. Grinius.

Liberalai apie katalikų — protestantų santykius

Įdomioms dr. J. Griniaus pastaboms apie Vokietijos katalikų ir protestantų santykius papildyti pravartu susipažinti ir su liberalų pažiūra į tą reikalą. Šveicarų liberalų laikraščiai nurodo, kad protestantizmas labai susirūpinęs savo padėtimi Vokietijoje. Jis jaučia katalikybės įtakos persvarą. Tos persvaros pirmuoju kaltininku protestantai įžvelgia dabartinį polinį Vokietijos suskaldymą. 1939 m. Vokietijoj evangelikų buvo 60%, katalikų 33%. Dabar vakarinėj Vokietijoj protestantai tebeturi daugumą, bet jau nežymią: protestantų yra 50%, katalikų 46%. Tuo tarpu anapus "Geležinės uždangos" esančioj Vokietijos daly yra 43% visų protestantų ir tik 10% visų Vokietijos katalikų. Vakarinėj Vokietijoj katalikų įtaka sustiprino ir Bonnos parinkimas vakarinės respublikos sostine (Bonna katalikiškas miestas) ir kataliką Adenauerį pastačius vakarų Vokietijos vyriausybės priešakyje.

Antra katalikybės įtakos stiprėjimo priežastis — katalikų socialinis pažangumas. Socialinėms šių dienų problemoms katalikai jau yra numatę sprendimo būdus. Tuo tarpu protestantai, tuos dalykus palikdami valstybei spręsti, atitrūko nuo kasdieninės tikrovės. Tatai pripažįsta ir pačių protestantų spauda.

Trečia priežastis — protestantų eilės aukštų hierarchų oportūnizmas. Protestanzimą kompromituoja britų "raudonasis dekanas", virtęs bolševikų agentu, vilkinčiu aukšto protestantų dvasininko drabužį. Protestantizmą kompromituoja Berlyno protestantų vyskupas Dibelius ir kiti protestantų dvasininkai, kurie padarė pareiškimus, kad sovietų zonos KZ gyvenimas esąs visai humaniškas! Didesnės kompromitacijos tarp vokiečių, kurie jau pažįsta sovietinį gyvenimą, vargiai begali būti.

Ketvirta priežastis — protestantų dvasininkų pasaulėžiūrinis nenuoseklumas. Antai Braunschweigo protestantų pastorius Fr. Wenzel yra socialdemokratų atstovas vakarų Vokietijos parlamente. Kaip jis suderina savo religiją su materialistiniu marksizmu — tik jis vienas, tur būt, žino.

Protestantai, matydami savo silpnumą ir katalikų įtakos augimą, imasi priemonių prieš katalikybę. Dėl to kovojo prieš sostinės palikimą Bonnoje, reikalaudami kelti į Frankfurtą, protestantizmo centrą. Kai kurios jų priemonės tiesiog isteriškos ir dar labiau protestantizmą kompromituoja. Toks Niemoelerio pareiškimas, kad geriau turėti visą Vokietiją komunizmo valdžioje, kaip vakarinę Vokietiją skyrium nuo rytinės, remiasi jo neapykanta katalikybei. Jis pats prisipažino, kad dabartinėmis sąlygomis Vokietija nustoja buvus protestantizmo tvirtovė. Jeigu taip, tai geriau ji bolševikiška, kad tik nebūtų katalikiška.

Į ką išsirutulios katalikų — protestantų santykiai, sunku pasakyti. Tuo tarpu protestantų ir katalikų bendradarbiavimas politikoje tebėra nepaliestas.

—ELI.

Hamilton, Ont.

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Radio valandėlė

Vasario mėn. 19 d. sekmadienio rytą 8.30 val. CKOC, Hamiltone transliavo Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo pusvalandį.

Pradžioje anglų kalba klausytojai buvo trumpai supažindinti su Lietuvos atkūrimo istorija, bei su abiem sovietų okupacijomis pabrėžiant lietuvių tautos naikinimą. Buvo pažymėta, kad Lietuva atstatydama savo nepriklausomybę, rėmėsi JAV prezidento Woodrow Wilson paskelbta tautų apsisprendimo teise, o po šio karo — Atlanto Chartos principais, kad dėl esančių Lietuvoje SSSR okupacijos ir persekiojimų dalis lietuvių ieško apsaugos po Kanados vėliava. Buvo išreikšta viltis, kad Lietuva atgaus savo vietą laisvųjų tautų tarpe. Toliau sekė kun. Dr. J. Tadarausko šiai iškilmingai valandai pritaikintas pamokslas, giliai palietęs mūsų pareigas savo Tėvynei — Lietuvai.

Meninė dalis, susidėjusi iš dainų pynės, išmargintos deklamacijomis iš Maironio, Aisčio ir kt. autorių kūrybos, buvo atlikta solisto p. P. Kovelio, aktorės p. E. Dauguvietytės, p. E. Mickūno ir p. V. Babecko mišraus choro.

Su sklindančiais dainų ir žodžių aidais buvo nukeltas klausytojas toli, toli už vandenynų į gimtąją šalį prie Nemunėlio, Šešupės, Dubysos krantų, kur susimąstęs Rūpintojėlis palikusius motulę, tetušį, sesutę ir brolelį stiprina, guodžia, kur partizano kraujas laisto Šventąją Lietuvos Žemę, kur traukia mūsų širdis.

Pamaldos

Iškilmingos pamaldos buvo atlaikytos 11 val. Vilniaus Aušros Vartų Šv. P. bažnyčioje sausakimšai pripildytoje žmonių. Grojo p. Verikaitis iš Toronto. Po iškilmingų pamaldų buvo gedulingos pamaldos už žuvusisu dėl Lietuvos laisvės. Abejose pamaldose buvo pasakytl pritaikinti momentui kun. Dr. J. Tadarausko pamokslai.

Iškilmingas minėjimas

Minėjimas įvyko 7 val. vakaro Lenkų veteranų salėje. Iš apylinkės ir miesto suplaukė pilnutėlė salė žmonių.

Minėjimas buvo pradėtas KL Bendruomenės Hamiltono apylinkės valdybos pirmininko J. Valaičio paprašant sugroti Karaliaus himną, o po to sekančioj atidarymo kalboj nagrinėjo Vasario 16 dienos prasmę ir linkėjo, kad kovotojas Lietuvoje sulauktų tos valandos, kada laisvė prašvis.

Estų bendruomenės pirmininkas p. H. Reio sveikino visų estų vardu, linkėdamas jėgų ir ištvermės pernešti sunkumus, o ir Dievo palaimos mūsų kraštui ir tautai.

Latvių bendruomenės pirmininkas p. H. Lynieks perdavė nuoširdžius asmeniškus ir Latvių bendruomenės sveikinimus, prisimindamas abiejų tautų bendrą kovą ir perdavė linkėjimus šūkiu: "Valio, Nepriklausoma Lietuva!".

Iškilmingoji dalis buvo baigta p. J. Mikšio paskaita.

Meninė dalis buvo pradėta prologu iš K. Inčiūros veikalo "Vincas Kudirka", kurį išpildė Hamiltono Dramos Mėgėjų kolektyvas. Vaidintojai: K. Meškauskienė — Kražių moterėlė, A. Racevičienė — Barbora, J. Žilius — Galinis, C. Mickūnas — Vidmantas, V. Kvedaras — Andriukas, A. Šalčiūnas — Antanėlis, A. Stasevičius — Bevardis.

V. Babecko vedamas vyrų kvartetas išpildė: "Gaudžia trimitai", Mes kariai ir mes gynėjai" ir pakartoti publikai prašant "Kai saulė iš rytų pakyla". V. Panavaitės vadovaujama Tautinių šokių grupė pašoko Rugučius ir Žiogelį. Solistas P. Kovelis padainavo "Treji gaideliai" ir "Pajūriais, pamariais". Meninė dalis buvo baigta montažu — "Vargo šalis", kurį išpildė Hamiltono Dramos mėgėjų kolektyvas vadovaujamas E Dauguvietytės ir vyrų kvartetas vadovaujamas V. Babecko.

Visi mūsų menininkai parodė daug nuoširdumo ir įdėjo daug darbo pasiruošiant šiai ilgai programai. Už tai nuoširdžiai padėkojo KLB Hamiltono apylinkės pirmininkas J. Valaitis visų susirinkusių vardu.

Minėjimas baigtas Tautos Himnu. B. A.

Paaiškinimas

"TŽ" vasario 9 d. buvo paskelbta Nepriklausomybės šventės proga lietuviško pusvalandžio transliacija iš Hamiltono per CKOC radio, banga 1150, vasario 15 d. 8-8.30 val. vakare.

Tačiau dėl įvykusių techniškų kliūčių su radio stotim transliacija buvo nukelta į vasario 19 d. 8.30-9 val. ryto. Gerb. tautiečių už suklaidinimą atsiprašome.

Hamiltono LB Apyl. V-ba.

Gyvojo Rožančiaus Brolija

Hamiltone gyvai dalyvauja maldos apaštalavime už Lietuvą. Vasario mėnesį meldžiamasi už vargstančius, persekiojamus lietuvius.

Gilus tikėjimas į Dievo Motinos pagalbą nei vieno nėra apvylęs. Tikime, kad Dieviškoji Motulė padės atgauti Tėvynei laisvę.

Kviečiami visi Hamiltono lietuviai mylintys Marijos brangiausią dovaną žmonijai — Šv. Rožančių, įstoti į Gyvojo Rožančiaus Broliją.

Užsirašyti galima visada po pamaldų pas klebonę. B.A.

Krepšinio varžyboms baigiantis

Hamiltono katalikų parapijų krepšinio varžybos, kuriose ir lietuvių parapijos komanda dalyvauja, jau eina į pabaigą. Kiekvienai komandai dar liko maždaug po porą susitikimų, ir galutinai paaiškės keturios geriausiai sukovojusios komandos, kurios įeis į finalines rungtynes, parodysiančias šių metų meisterį.

Lietuviams iš pradžių sunkokai ėjosi: viena, nebuvo pilno susižaidimo, o antra, "žaibinė" sparta tik penketukui pravesti iki galo yra sunkoka. Todėl lygiam varžovui ypač paskutiniam ketvirty neretai mūsiškiai turėdavo apmokėti krepšiais. Su penkiais ar šešiais atsarginiais priešais spartą išlaiko iki paskutinės sekundės. Tas buvo laiku pastebėta ir pereita prie "šaltojo" žaidimo. Paskutinės dvejos rungtynės davė teigiamų rezultatų, ir lietuviai pasiekė užtikrintos pergalės. Ypatingai ta kovos taktika ryškiai buvo pademonstruota kovoje su St. John's parapijos komanda, kur abiejuose kėliniuose buvo išlaikytas mūsiškių pirmavimas: pirmas kėlinys baigėsi 14:14, o antras — ryškia lietuvių persvara 24:10. Bendras rezultatas 38:24 lietuvių naudai. Reikia pastebėti, kad priešas buvo vienas iš pajėgiausių ir susitikime su pereitų metų meisteriu St. Patricks — Shamrocks, kuris ir šiemet eina be pralaimėjimo, tik paskutinėj minutėj buvo vienu tašku nugalėti.

Taigi lietuviams yra galimybė iškovoti vieną iš pirmųjų vietų ir atrodo yra atviros durys į finalines rungtynes. Nors prieš akis dar du susitikimai, bet, atrodo, tai nebebus rimta kliūtimi. **Stebėtojas.**

IVAIRENYBĖS

Simfonija užmušanti žmogų

Jau kuris laikas, kaip Švedijoje tvirtai tikima Čaikovskio 6 simfonijos "Pathetique" nelaimingumu, nes kiekviename jos išpildyme kas nors iš orkestrantų staiga miršta. Tas dar labiau pasitvirtino, kai neseniai išpildant tą simfoniją, mirė klarnetistas Ludwik Warszewski, grojęs orkestre jau 30 metų.

Griežiko mirtis yra tuo svarbi, kad prieš koncertą dirigentas buvo pareiškęs, jog jis nori įrodyti anglų dirigentų klaidingumą vadinant 6 Čaikovskio simfoniją "mirties simfonija". Tačiau jam tai sugriauti nepavyko. S. B.

Kaizerio rūmai

Buvusi vokiečių kaizerio rezidenija Bellevue rūmai vakarinėje Berlyno dalyje, per karą buvo labai apiplėšti, apgriauti, išlupinėti net vandentiekio vamzdžiai. Dabar, kiek pataisius, šiuose rūmuose įsteigta prieglauda benamiams.

Kai perdaug, tai nebegerai

Pietinėje Kanadoje yra didžiulis Georgian ežeras. Jame yra daug salų, salelių. Iš jų viena 5 mylios nuo miesto Midland vadinama Beausoleil.

Provincijos valdžia nusistatė toje salelėje padaryti specialų įvairių žvėrelių rezervatą. Ten buvo suvežta ir apgyvendinta visokiausios rūšies žvėrelių. Plėšrių žvėrių nebuvo.

Suvežtieji salos įnamiai greitu tempu pradėjo veistis ir daugintis. Salos gyvūnijos prižiūrėtojai teigia, jeigu nebus greitu laiku ieškota kokios nors išeities, tai žvėreliai saloje sunaikins visus medžius, augalus ir patys mirs iš bado...

Šiuo metu, esą, ant greitųjų ten statomi įvairūs spąstai, kad sugaudžius bent didumą gyvų žvėrelių ir išvežus juos į kitas krašto sritis.

Sovietiški juokai

Sovietų mokslininkas Ivan V. Mičiūrinas, kuris yra paneigęs visas ligšiolines paveldėjimo teorijas, laikė universitete paskaitą apie blusas. Jis užsidėjo blusą ant dešinės rankos delno ir įsakė jai peršokti ant delno kairės rankos. Blusa paklausė ir peršoko. Mičiūrinas kartojo eksperimentą su pasisekimu keletą kartų. Po to jis ištraukė blusos kojas ir vėl įsakė jai šokinėti. Bet blusa nejudėjo. "Tai moksliškas įrodymas", aiškino Mičiūrinas studentams, "kad blusa pasidaro kurčia, kai pašalinamos jos kojos".

Teisme

— Pone teisėjau, prašau mane išskirti su žmona. Negaliu su ja gyventi...

— Kokia priežastis?

— Ji nuolat kambaryje laiko šunį, kuris labai dvokia...

— Tai kodėl jūs neatidarote lango?

— O, mano karveliai gali išskristi laukan...

Korektūros klaida

Visame pasaulyje spaudos raidžių rinkėjai laikas nuo laiko įvelia klaidų, kurios vadinamos korektūros klaidomis arba kitais įvairiausiais vardais. Toks nelaimingas atsitikimas įvyko ir Italijoje, Florencijoje, dargi kaip tik tuo metu, kada "viso pasaulio tėvas" Stalinas šventė savo 70 gimtadienį...

Tai buvo pr. metų gruodžio 8 d. Vietiniai komunistai išleido savo laikraščio "Unita" numerį, kuris buvo skirtas Stalino garbei. Deja, kaip pasirodė, kartu su laikraščiu iškilo ir didžiulė sensacija.

Štai ką "Unita" atspausdino ryšium su Stalino 70 gimtadieniu:

'Šiais metais švenčiame didelę šventę — didžiojo Stalino 70 metų sukaktį. Visa darbo liaudis tuo džiaugiasi, nes Stalinas atnešė jai didelę nelaisvę"...

Žodis "nelaisvė" — itališkai "assevismento". Šis žodis ir buvo panaudotas vietoj itališko žodžio "avenemento", kas reikštų laisvę, gerbūvį...

Florencijos komunistų "staršina", pastebėjęs tokią skandalingą klaidą, griebėsi už galvos. Tačiau jau buvo per vėlu. "Unita" buvo išsiuntinėta prenumeratoriams, o kita dalis — atiduota į kioskus.

Ir kas beliko daryti? Komunistų štabas tuojau išsiuntė pasiuntinius, kad nors iš kioskų nupirktų visus laikraščio egzempliorius. Jie taip ir padarė. Kioskų savininkai džiaugėsi geru bizniu...

Kiek blogiau buvo su tais egzemplioriais, kurie buvo išsiuntinėti net į užsienį. Taigi, Togliatti ir jo draugai turėjo daug rūpesčio...

NELEISKIME UŽGĘSTI

Lietuviu Kulturos žiburiams!

KULTUROS ŽURNALO

AIDU PLATINIMO VAJUS

SAUSIO, VASARIO IR KOVO MENESIAIS

Kas sielojasi lietuviškąja kuryba, krikščioniškai — tautine kultūra, tautos išlikimu ir Lietuvos laisve, — skaito, remia ir platina vieninteli pasaulio lietuviu mokslo, literaturos bei meno ir visuomeninio gyvenimo menesini žurnalą

A I D U S

★

Kulturos žurnalą AIDUS redaguoja rekakcinis kolektyvas sudarytas iš žymiu lietuviu mokslininku, rašytoju ir kitu kulturininku. Vyr. redaktorius rašytojas Antanas Vaičiulaitis.

AIDU PRENUMERATOS KAINA METAMS:
JAV ir Pietu Amerikoje — $5.00; Kanadoje — $5.50; kituose kraštuose—$6.00. Atskiras numeris JAV—50 c., kitur—55 c.

AIDU platintojams bus skiriamos dovanos
Visi i kulturos žurnalo AIDU platinimo talką!

Tenelieka ne vieno lietuvio, kuris neskaitytu AIDU

Prenumeratas ir aukas siuskite sekančiu adresu:
AIDAI, Kennebunk Port, Maine. U S A

SAFE ŽAIBINIAI SIUNTINIAI

Jūsų giminėms ir draugam. Vokietijoje ir Austrijoje

Pristatomi per vieną savaitę!! Pagal skubos orderius!!

Tipas Caritas "C" į Vokietiją— į visas zonas — ir Austriją ..... **$ 10.00**

2 sv. daniško marg.	2 sv. kvietiniu miltu	1 sv. evapor. pieno
2 sv. gr. kiaul. tauku	½ sv. kakao	1 sv. razinku
2 sv. jautienos (steak)	2. sv. skrudintos kavos	½ sv. šveicariško šokol.
1 sv. kumpio ir lašiniu	2 sv. cukraus	1 sv. gryno medaus
1 sv. kiaul. dešros	2 sv. ryžiu	2 sv. braškiu ar aviečiu uogienės
¼ sv. kepenu pašteto	1 sv. kondens. pieno	

Tipas "FETT" — 10 sv. grynū kiaul. tauku dėžutėse ..... **$ 5.00**

Tipas "DOLCE" — 10.4 sv. gryno cukraus ..... **$ 2.25**

Į Vokietiją — vak. zonas —Gross Berlin ir Austriją. Nesiučiama į Rusu zonas.

MAISTAS — LAISVAI PASIRENKAMI ORDERIAI Į VOKIETIJĄ (tik vakarines zonas) ir AUSTRTIJĄ 840 punktu — $ 11.00.

TEKSTILĖ — LAISVAI PASIRENKAMI ORDERIAI Į VOKIETIJĄ — Į VISAS ZONAS — 1000 punktu — $ 11.00.

SVARBU!! Gavėjai, kurie gyvena toli nuo mūsu paskirstymo vietu, gali pasiusti orderius ir paštu į mūsu centrinį sandėlį Vokietijoje arba Austrijoje, kad persiustu. Pašto mokestis persiuntimui Vokietijoje — DM 1.00 Caritas "C" ir DM 0.40 tauku ir cukraus siuntiniams. Austrijoje pirmajam — S. 1.00, antriesiems — S. 0.40, Tą sumoka gavėjai. Mes garantuojame skubu pristatymą.

TAI YRA GREITA — TAI YRA TIKRA — TAI YRA "SAFE"

Prašom tik prisiusti Money Order — Aiškiai parašyti adresus — Pageidaujant siunčiami pilni kainaraščiai — Mums rašykite vokiškai arba angliškai.

SAFE Inc. MONTREAL BRANCH,

1410 STANLEY ST. ROOM 320, MONTREAL, P. Q.

LIETUVIŠKA VARTOTU BALDU KRAUTUVE

J. Dagot – Daujotas

Perka, parduoda ir taiso ivairius senus baldus, permuša minkštus baldus. Atlieka poliravimo ir išbaigimo darbus.

2190 DUNDAS ST. W. Toronto 3, Ont. Tel. LAkeside 2324

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RUBU SIUVYKLA

Ivairus užsakymai atliekami pagal naujausias Europos ir Kanados madas. Kainos prieinamos.

828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

PETRAS KAIRYS
MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU

KRAUTUVE ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — — Tel. WA 0062

Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti.
— Puikus ir greitas patarnavimas —

KIRPEJAI

JONAS JOTAUTAS ir ALBERTAS ŠIAUDINIS
932 Dundas St. W., Toronto, Ont.
— — prieš lietuviu baznyčią — —
Kirpykla veikia kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. išskyrus pirmadienius. Telefonas: WA 9674

AKIU SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akiu defektams. Ištiria akiu nervus, kurie daznai sukelia galvos skaudejimą ir nervingumą.
Kalba slavu kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

BR. BUKOWSKA, R. O.

AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.

Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadienais pagal susitarimą
55 St. John's Rd., W. Toronto.
(kampas 94 Laws St.)

Tel. LYndhurst 0052

Patarnavimas su betkokio dydžio trokais

JONAS INDRIŪNAS

238½ Bathurst St., tel. WA 9742
Užsakymai (orderiai) priimami nuo 5-7 val. po pietu.

LIETUVIŠKA AVALINES TAISYMO DIRBTUVE — PARDUOTUVE

Naujausios mados.
Prieinamos kainos.
Sav. IGNAS ASTRAUSKAS
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881.

LIETUVIS LAIKRODININKAS

FRANK BOCHULIS

Taiso ir parduoda naujausius ivairiu rušiu laikrodžius. Galima isigyti žiedu, Toronto suveniru; parduodamos ivairios auksines ir sidabrines prekes. Už darbą garantuoja. Kainos prieinamos.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

272½ QUEEN ST. W. TORONTO.

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — — Garantuotas darbas, prieinamos kainos.

Krautuve atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

NAUJAS LAIKRODININKAS
Kazimieras Tutlis

Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuv. turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis ir įsitikinti.
Atidaryta kasdien nuo 5 — 8 val. p. p.

EUROPEAN WATCHMAKER
827 Queen St. W (priešais Claremont g-vę) Toronto. Tel. EL4521

Dantistas

Dr. Chas. OKUN

838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave).
Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

IŠ TĖVIŠKĖS

Jūs turite nuotraukų neperdaugiausia, tačiau tai brangiausia ir gal vienintelė atmintis. Duokite visas retas nuotraukas perfotografuoti, padauginti bei padidinti

LUNA *foto studijoje*

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO TEL. PL 5717

Palyginus kokybę pigiausios kainos Toronte.

TORONTO, Ont.

ŠV. KAZIMIERO MINĖJIMAS

Kovo 5 d., sekmadienį, 5 val. p.p. lietuvių parapijos salėje skautų vyčių draugovė rengia Lietuvos jaunimo globėjo Šv. Kazimiero minėjimą.

Visi kviečiami gausiai dalyvauti.

KLS-GOS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Kovo 5 d., po pamaldų, 12 val. 15 min. parapijos salėje šaukiamas KLS-gos Toronto skyriaus narių susirinkimas. Dienotvarkėje C. Valdybos atstovo pranešimas, skyriaus valdybos pranešimas, rūbų vajaus apyskaita ir įvairūs einamieji reikalai.

Kviečiami dalyvauti nariai ir svečiai.

Skyriaus Valdyba.

INŽINIERIŲ REIKALAIS

"Tėviškės Žiburiuose" jau buvo pranešta, kad neseniai keli lietuviai inžinieriai buvo priimti tikraisiais nariais į Kanados, Ontario provincijos, Inžinierių Sąjungą — Association of Professional Engineers of the Province of Ontario. Tada buvo suminėtos 4 pavardės. Pasirodo, kad tuo pačiu metu į tą Sąjungą dar buvo priimtas ir inž. Pr. Čeponis.

Teko patirti, kad į minėtą Sąjungą prašosi priimti nariais ir yra padavę prašymus dar 28 lietuviai inžinieriai. Jų prašymai būsią svarstomi apie balandžio mėn., nes tuomet susirinks posėdžio Sąjungos Centro Valdyba.

Šia proga tektų dar priminti, jog Toronte yra įsisteigęs ir Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos skyrius, kuriam priklauso apie 30 narių. Skyriaus pirmininku yra inž. Leonas Stankus, kurio adresas yra šitoks: 241 Crawford St., Toronto, Ontario, Canada. Telefonas LL 4263.

PADĖKA

Tariame nuoširdų lietuvišką ačiū mūsų menininkams — solistei P. Radzevičiūtei, solistei A. Ščepavičienei, solistui B. Marijošiui, smuikininkui prof. St. Kairiui, p. V. Verikaičio vedamam oktetui, parapijos chorui, vadovaujamam p. J. R. Simanavičiaus, muzikui A. Dvarionui, kun. prof. I. Roff, atlikusiems meninę programą bažnytiniame koncerte, suruoštame paminėti mūsų Tautos nepriklausomybės paskelbimo dieną — vasario 16. Taip pat dėkojame K. Rusinui ir visiems kitiems, prisidėjusiems prie koncerto pasisekimo.

Toronto Liet. Parapijos "Caritas".

LATVIŲ KONCERTAS

Latvių choras "Daina", vadovaujamas p. Erikos Freimanė, kovo 16 d. Jarvis Kolegijos Institute, 495 Jarvis St., rengia viešą koncertą. Koncerte dalyvauja ir solistas Bronius Marijošius, akompanuojamas muziko Antano Dvariono. Latvių solistai nori užmegzti artimesnį ryšį su lietuviais menininkais.

UŽGAVĖNĖS

Torontiečiai šįmet užsigavėjo pačią užgavėnių dieną, vasario 21, dviejose salėse.

KLK Moterų Sąjunga Spurgų balių suruošė italų parapijos salėje, o Toronto Vyrų choras Blynų balių — United Church salėje. Nors oras buvo labai biaurus, net šlubavo mieste susisiekimas, tačiau abi salės buvo pilnos, kiekvienoje dalyvavo po apie 250 žmonių. Svečiai smagiai pasilinksmino.

VIENOS BERNIUKŲ CHORAS

Prieš trumpą laiką Torontas turėjo progos išgirsti garsųjį Vienos berniukų chorą. Palyginti mažas vaikų būrelis, vos 22 choristai, puikiausiai išpildė klasinės muzikos žymiųjų kompozitorių — Šuberto, Bruknerio, Štrauso, Palestrinos ir kitų kūrinius. Buvo suvaidinta ir viena operetė, kur 8-11 metų berniukai pagal visus etiketo reikalavimus, vaizdavo riterius ir damas... Be to, buvo demonstruojamos įvairios žygiavimo pratybos su daina. Mažiesiems dainininkams ir artistams iš Europos, gausi publika nešykštėjo katučių. Užbaigus programą, berniukams publika sukėlė griausmingas ovacijas.

MIRĖ LIETUVIS

Po trumpos ligos vasario 25 d. Toronte mirė Stasys Junevičius, 32 m. amž. Į Kanadą velionis atvyko prieš pustrečių metų, o prieš 11 mėnesių Toronte susituokė. Mirties priežastis — kraujo išsiliejimas į galvos smegenis.

A.a. S. Junevičius kilimo yra trakietis. Lietuvos okupacijos metu pasireiškė aktyvumu prieš bolševikų partizanus Vilniaus krašte.

Smagios Adomėno 3 veiksmų komedijos

„SVETIMOS PLUNKSNOS"

PREMJERA

įvyks kovo 11 d. didžiulėje ukrainiečių salėje 404 Bathurst St. (po bažnyčia).

Pastatymas p. J. Jagėlos Dekoracijos — J. Bakio Pradžia 8 val. vak.

VISI IŠ ANKSTO PASIRUOŠKIMI **Toronto Ateitininkų Kuopa.**

KLS-gos C. Valdybos sekretoriui

MEČIUI NORKUI ir p. D. KRASAUSKAITEI.

sukūrusiems lietuvišką šeimos židinį, daug laimingų ir saulėtų metų linki

KLS Toronto Skyriaus V-ba.

SU KOMUNISTAIS NEDAINUOJAM

Jau eilė metų Toronte vyksta vad. Kiwanis muzikiniai festivaliai. Tarp kitų ten dalyvauja ir įvairūs chorai. Pereitų metų spalio mėn. buvo pakviesti ir sutiko dalyvauti festivalyje taip pat Toronto Lietuvių Vyrų choras, vad. A. Narbuto, ukrainiečių vyrų choras "Prometejus", vad. Z. Gnopko, ukrainiečių moterų choras "Senele", vad. ponios Glibovič ir lenkų mišrus "Chopin" choras, kurio dirigentas yra ukrainietis. Paskelbus Kiwanis festivalio programą, pasirodė, kad šių chorų pasirodymui skirta vasario 21 d., pirmadienio vakaras, bet kartu įrašytas ir ukrainiečių komunistų, vad. Lisenkos vardo, choras (iš "Labor Temple"). Visų anų chorų atstovai vasario 15 d. susirinko pasitarti. Abu ukrainiečių ir lietuvių chorai be jokių abejonių pareiškė, kad šitokioje padėtyje festivalyje nedalyvaus. Lenkų choro atstovas pareiškė, kad jis dar turįs pasitarti su choru. Kadangi jiems pasirodė gaila įdėto vargo ruošiantis ir išlaidų įsigyjant tautinius rūbus, tai šis choras nutarė pareikšti protestą, bet visdėlto dalyvauti. Tuo tarpu abu ukrainiečių ir lietuvių choras Kiwanis draugijos prezidentui įteikė šitokio turinio raštą:

"Brangus Pone,

Su pasitenkinimu priėmėme Tamstų kvietimą dalyvauti Festivalyje, matydami čia puikią progą mūsų tautinę muziką parodyti Kanados muzikinei visuomenei. Pereitą pirmadienį mes patyrėme, kad programoje dalyvaus ir Toronto komunistų ukrainiečių choras. Dėl komunistų agresijos mes netekome savo tėvynės ir žinome, kad Kanados komunistai deda visas pastangas, kad sugriautų krikščionišką demokratinę santvarką. Dėlto mums būtų negarbinga pasirodyti toje pačioje scenoje su nariais tokios ardančios grupės, kad ir veikiančios meninio choro pavydalu. Tad prašome priimti dėmesin, kad mūsų chorai, deja, negalės pasirodyti festivalyje, kaip kad parašyta programoje. Tačiau mes sutiktume pasirodyti kitą dieną tame pat festivalyje, bet tik ne varžybų tvarkoje".

Vasario 20 d. ištikrųjų pasirodė vos tas vienas ukrainiečių ir lenkų choras. Pranešėjas apgailestavo, kad kiti chorai nedalyvaują ir reiškė vilties, kad kitais metais dalyvausią.

Latviai apie Vasario 16

Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga, latvių laikraštis 'Briva Balss", Nr. 7-36, vasario 17 d., įsidėjo pačios laikraščio redaktorės Biruta Senkeviča rašytą vedamąjį, pavadintą "Lietuva bija un būs"

Straipsnis parašytas labai šiltomis ir ryžtingomis mintimis. Pabaigoje šaukiama: "Lietuva buvo ir bus. Ji bus nuo Vilniaus iki Klaipėdos, nuo Suvalkų iki Palangos". Tame pačiame Nr. klišė — Kauno vaizdas nuo Vytauto Didžiojo kalno. Jo atkarpoje — Antano Vaičiulaičio beletristinis dalykėlis, kurį išvertė latvių žurnalistas V. Skudra.

A. A. STASIUI JUNEVIČIUI mirus,

jo žmonai p. Elenai Junevičienei liūdesio valandoje gilią užuojautą reiškia

Bendradarbiai.

Staigiai ir netikėtai, bendro likimo idėjos draugui

A. A. STASIUI JUNEVIČIUI mirus,

jo žmonai Elenai Junevičienei gilią užuojautą reiškiame ir kartu liūdime

Leonas Kuzmickas ir Justas Danielis.

BEETHOVENO "MISSA SOLEMNIS"

Pelenų dieną Toronto Mendelsono vardo choras Massey Hall salėje išpildė garsiąsias Liudvik von Beethoven Missa Solemnis mišias. Muzikinę dalį atliko Toronto simfoninis orkestras. Didžiulis choras, susidedąs iš 300 asmenų, puikiai atliko programą. Kai kurios mišių dalys buvo sugiedotos solistų. Erdvi salė buvo pilnutėlė žmonių. Torontiečiai mėgsta klasinės muzikos šedevrus ir visada gausiai atsilanko į jų išpildymus.

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

— kambarys ir virtuvė, 3 aukšte. Teirautis telefonu KE 0970.

FILMA

Šv. Kazimiero dieną, kovo 4 d., **šeštadienį**, 8,15 val. vak., parapijos salėje bus rodoma religinio turinio filma 'The King of Kings' — "Karalių Karalius'. Priede plati spalvota kultūrinė apžvalga

KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ po antrųjų pamaldų Toronto parapijos svetainėje galima įsigyti knygų:

1. Prof. Dr. A. Šapoka, Lithuania through the ages
2. Arch. T. Vizgirda, Vilnius Capital of Lithuania
3. Metraštis 1950
4. B. Brazdžionis, Per pasaulį keliauja žmogus
5. V. Peteraitis, Liet. — angl. žodynas
6. Popiežių enciklikos ir kalbos ir daug kitų.

KRIMINALINĖ AR CIVILINĖ BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĘ — KALBINĘ PAGALBĄ

Surandame geresnį darbą. Tarpininkaujame namus perkant ir parduodant. Parūpiname paskolą ir apdraudą. Atstovaujame įstaigose ir įmonėse. Sudarome dokumentus bei patvirtintus vertimus. Giname lietuvių interesus Kanadoje ir kituose kraštuose. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Š. Amerikos bei Europos universitetuose

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494
Skyrius: 750 Dundas St. W., Toronto. Tel. WA 0006

PRANEŠAME APIE ATIDARYMĄ NAUJOS MODERNIŠKOS

GOLDENBERG'S HAIRDRESSING

PERMANENTS, TINTING, OIL BLEACHING EXPERT
Plaukų sutaisymo ir dažymo ekspertas

1138 Dundas W.

Telefonas ME 8117

Prie Ossington — Toronto

Kviečiame pasinaudoti atidarymo proga
DUODAMU NUPIGINIMU:
SUTAISYMAS BEI PAGYVINIMAS PLAUKŲ
Už pusę kainos
Šis nupiginimas duodamas tik aprubežiuotam laikui
DARBAS PILNAI GARANTUOTAS
arba sugrąžinami pinigai.
Dovanos bus duodamos tiems, kurie atsineš šį skelbimą

MONTREAL, Que.

LOK POSĖDIS

Pastarasis L. Org. Komiteto posėdis neįvyko dėl Estų tautos šventės. Sekantis susirinks kovo 3 dieną.

LIETUVIŠKA MOKYKLA

Nuo rudens Ville Lasalle veikianti lietuvių pradžios vargo mokykla vasario mėn. 18 d., mokyklos patalpose, minėjo Vasario 16-tąją.

Mokyklos vedėjas ir jos organizatorius mokytojas p. A. Ališauskas savo kalboje apibūdinęs Vasario 16-tosios reikšmę lietuvių tautai, mažuosius savo klausytojus kvietė, neužmiršti gimtojo tėvų krašto, dar labiau pamilti gražiąją lietuvių kalbą, tėvų tikėjimą ir papročius. Vaikučiai padeklamavo keletą šventei pritaikintų eilėraščių ir padainavo kelias liaudies daineles.

Į paminėjimą atsilankė kun. A. Vilkaitis ir "NL" redaktorius p. J. Kardelis. Svečiai malonėjo tarti po trumpą sveikinimo žodį.

Mokykla prisiglaudusi vienoje anglų mokykloje. Ją lanko 28 vaikai. Nors mokyklai dar daug ko trūksta, ypač vadovėlių ir kitokių mokomųjų priemonių, bet mokyklos vedėjas savo nepalaužiama energija ir ryžtu, padedant vaikučių tėvams, tikisi ir šiuos sunkumus greitai nugalėsiąs.

Džiugu, kad mokykla vedama lietuviškoj — katalikiškoj dvasioj.

Tenka priminti ir tai su didžiausio susirūpinimo vertu dėmesiu: Montrealis turėdamas bene didžiausią liet. koloniją Kanadoje (5000-6000), teturi tik šią vienintelę vargo mokyklą. Tiesa, dar prieš Kalėdas buvo pradėta organizuoti ir nekurį laiką veikė antra, liet. parapijos svetainėje. Bet jos organizatoriams, neparodžius tinkamos globos, iširo.

Kažin, ar visi gerai suprantame kokią skriaudą darome savąjai tautai, tiesioginiai neparemdami jos gyvybinių reikalų!

Pagalvokime centre gyveną montrealiečiai ar ne laikas ir mums pasekti Ville Lasalle liet. pavyzdžiu. S.

AUKOS "T. ŽIBURIAMS'

Garbės Rėmėjai:

1. Kun. J. B. Končius, Yonkers, N. Y. $27.50

Garbės Prenumeratoriai:

1. Liskauskas J., Montreal 10.
2. Matelis C., Delhi, Ont. 10.
3. J. Liutkus, Tillsonburg, Ont. 10.

Aukotojai:

1. Kun. Dr. M. Ražaitis, New York, N. Y. 3.30
2. N. N., Regan, Ont. 3.00
3. W. Bikus, Nixon, Ont. 2.
4. J. Stradomskis, Delhi 2.
5. J. Sakalauskas, Hamilton, Ont. 2.
6. Agurkis M., Timmins 1.
7. J. V., Lakewood, Ohio 1.10

Visiems "TŽ' rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

Administracija.

GRAŽIAUSIA LENKŲ FILMA

BURTININKAS

Rodoma:

Delhi — Lenkų Namai — 40 Main St., šeštadienį, kovo 4 d.

Guelph — Lenkų S. Namai — 5 Empire, sekmadienį, kovo 5 dieną, 2.30 val. p.p.

Brandford — Lenkų S. Namai, kovo 5 d., sekmadienį

St. Catharines — Lenkų S. Namai — 148 Niagar, kovo 9 d.

Kitchener — šeštad. ir sekmad. kovo 11 ir 12 d.

Preston — sekmadienį kovo 12 d., 2.30 val. p.p.

PRADŽIA 8 val. vak., išskyrus sekmad., kuriais — 2.30 val. pp.

Winnipeg, Man.

Vasario 16 d. minėjimas

Nors Winnipego lietuvių kolonija nuolat mažėja, vis tiek likučiai stengėsi kaip galima gražiau paminėti taip brangią sukaktį. Dirbo visi, kas tik bent kiek tiko pasirodyti ar ką pagelbėti.

Vasario 19 d. St. Paulo kolegijos koplyčioje įvyko pamaldos už Lietuvą. Tėvas Pliacidas, OFM, pasakė dienai pritaikintą pamokslą. Choras giedojo naujai išmoktas giesmes, o solistė p. Račinskaitė jas pajvairino solo.

20 val. Lietuvių klubo salėje įvyko minėjimo iškilmingasis posėdis ir meninė dalis. Talpioje klubo salėje susirinko per 250 asmenų. Svečių tarpe buvo keletas ir ne lietuvių. Šventės minėjimo komiteto pirm. p. Stanaitis, atidaręs posėdį, pakvietė į garbės preziduimą Manitobos parlamento atstovą p. Hansfordą, kun. Tėvą Pliacidą, OFM, Kanados ukrainiečių tarybos atstovus pp. dr. Zakaryčuk ir Wolyniack, savanorių atstovą p. P. Liaukevičių, seniausiai Winnipegan atvykusį lietuvį p. Yaniškį P. ir latvių grupės atstovą.

Gražią paskaitą skaitė vet. gyd. Kurauskas. Po paskaitos kalbėjo Manitobos parlamento opozicijos — CCF lyderis Hansford. Jis nuoširdžiai sveikino naujai atvykusius lietuvius, linkėjo naujame krašte visokeriopos laimės, džiaugėsi prisirišimu prie savo senosios, pavergtos tėvynės.

Tėvas Pliacidas OFM, savo sveikinime visiems lietuviams palinkėjo vienybės ir susiklausymo, kad grįžus į laisvą Lietuvą nereikėtų rausti prieš ten dabar kovojantį partizaną.

P. Liaukevičius prisimena dabartinę lietuvių padėtį ir padėtį tuojaus po Lietuvos okupacijos, kai Maskvos padlaižiai džiaugėsi "padidėjusia" Lietuva nuo jūrų ligi jūrų, kurioje darbo bus visiems ir nereikės vykti į Kanadą. "Dabar padėtis yra kita, sako jis, Lietuva yra visuose kontinentuose. Šiandieną nėra pasaulio kampo, kur nebūtų lietuvių ir kur nebūtų minima Vasario 16 šventė".

Ukrainiečių vardu sveikinęs miesto tarybos narys dr. Zaharyčuk priminė didžiąją Lietuvos praeitį ir didžiąją jos dabarties nelaimę.

Meninė dalis pradėta gražiai p. Šmaižienės surežisuotom Karo Muziejaus Nežinomo Kario kapo apeigom. Scenoje pasirodė paminklas su aukuru ir sargyba su vaidilutėmis. Žiūrovai mintimis persikėlė į tą brangią vietą, kur dabar nebeliko tų gražių apeigų nei vaidylų — invalidų, saugojusių šventovę.

E. Klimaitės - Žulienės paruošta tautinių šokių grupė pašoko tris tautinius šokius, vieną visai naują. Reikia džiaugtis p. Žulienės kantrybe ir sumanumu paruošiant šokėjus kiekvienam pasirodymui dažniausiai vis naujus, nes paruoštieji būna išvykę į... Torontą arba nebešoka. Ji neilsta kombinuodama vis naujus šokius arba pajvairindama seniau parodytus. Šokiams ir šį kartą akordeonu pritarė Jrg. Januška.

Mergaičių ir vyrų chorus paruošė p. Šapaga. Gaila, kad nebegalima sulipdyti bendro choro, kuris galėtų geriau pasirodyti. Bet čia reiktų ir darbo daug daugiau.

Programos tarpais deklamavo eilėračius mažieji Matulioniukas, Januškaitė Danguolė ir p. Ilčiukas.

Rengimo komiteto pirm. padėkojo susirinkusiems ir svečiams už gausų atsilankymą į minėjimą. Viskas buvo baigta Tautos Himnu. Tautos Fondui surinkta 50 dol. aukų. Ta pačia proga reikia pastebėti, kad klubo vadovybė nesiteikė atsilankyti į minėjimą... S. B.

Padėka

Labai dėkojame p. Kurauskui Česl. už Vasario 16 d. minėjime skaitytą paskaitą, pp. Smaižienei, Zulienei E. ir Šapagai už paruošimą meninės programos ir visiems kitiems kuo nors prisidėjusiems prie šventės minėjimo pasisekimo.

Vasario 16 d. Šventei Minėti Komitetas.

— Vasario 21 d. Wpg. LTB skyrius surengė Užgavėnių blynus su programa. Pobūvis įvyko Liet. klubo salėje į kurią susirinko per 100 asmenų. Matėsi ir senesnių gyventojų kaip pp. Stroliai, Pranevičiai, Zavadskienė, Gerulaičiai, Paupliai, Bartininkai, Kumpauskas, Daubarienė su dukra, Dabašinskai, Paliliūnai ir kt. naujųjų ateivių bičiuliai. Prie gražiai padengtų stalų ir gaivinančio alučio buvo praleista keletas linksmų valandėlių. Jaunimas ir judresnis senimas pasišoko ir prisijuokė iš "Piršlybų". Nuotaikingai solo padainavo dvi dainas Strikaitis.

— Kiekvieną sekmadienį 11 val. St. Paulo kolegijos koplyčioje įvyksta pamaldos lietuviams.

— Stambus ūkininkas iš Lethbridge, Albertoje, Gerulaitis atvyko į Winnipegą ir čia pirkęs namus, pastoviai apsigyveno. Jo sūnus lanko gimnaziją. Pats Gerulaitis tuojau prisijungė prie lietuvių kolonijos gyvenimo ir uoliai dalyvauja visuose susirinkimuose.

— Vasario 11 d. Italų bažnyčioje įvyko Leparsko ir Sprindytės jungtuvės. Vakare įvykusiame pobūvyje svečiai sudėjo 10 dol. lietuviams džiovininkams Vokietijos sanatorijose paremti. Daug laimės ir šviesaus gyvenimo linki Winnipego lietuviai naujai, jaunai lietuvių šeimai.

ATIDARYTA NAUJA LIETUVIŠKA UŽKANDINĖ

YAREK'S DELIKATESSEN

1330 DUNDAS ST. W. Kampas Rusholme St. Tel. ME 9347
Maistas gaminamas lietuviškai iš aukščiausios kokybės ir šviežių produktų.
Mielus tautiečius kviečiame atsilankyti.
Žemiausios kainos. Ateikite, pamatysite, įsitikinsite.
Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro.
Kviečiami nuolatiniai valgytojai
U. A. CAGARAI